

Ніва

ТЫДНЕВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 20 (1107) ГОД XXII БЕЛАСТОК 15 МАЯ 1977 г. ЦАНА 60 гр.

ДРУЖБА І СУПРАЦОЎНІЦТВА

Шаноўная рэдакцыя! Купляю я „Ніву“ ў асноўным таму, што знаходжу ў ёй весткі з роднай Белавежы, але ніколі яшчэ вам я не пісаў. Сёння пішу, бо хачу, каб вы даведаліся, што менавіта сёння, 20 красавіка 1977 г. у клубе варшаўскага жыллёвага кааператыва „Затрассе“ (на Жалібожу) адбыўся мілы вечар. Выступіў там музычна-танцавальны калектыў „Акварэлі“ з Мінска. Больш чым дзве гадзіны ў кавярні нашага клуба панавала амаль хатняя атмасфера. Стварылі яе гэтыя маладыя і сімпатычныя музыканты. У калектыве маладыя будаўнікі сталіцы Беларусі. Таленавітыя, дасканалыя галасы і валоданне інструментамі, пачуццё рытму і гумар. Малая сцэна клуба не дазволіла выступіць танцавальнай групе з беларускімі танцамі. У праграме было шмат беларускіх песень. Былі таксама рускія і польскія песні. Гледачы патрабавалі беларускіх песень. Падабаліся ім народныя песні ў сучасных рытмах, але, бадай, найбольш спадабалася прамілая салістка Наташа Рудзянец (маляр з мінскага будаўнічага прадпрыемства) за песню, у якой спявала, што надаела ёй спяваць пад гітару, што яна любіць спяваць старыя песні пад гармонік. Вядома, спявала пад акампанемент традыцыйнага гармоніка. І сапраўды, старыя песні ў традыцыйным выкананні маюць многа прыхільнікаў, і не толькі тады, калі спявае іх такая чароўная спявачка як Наташа Рудзянец.

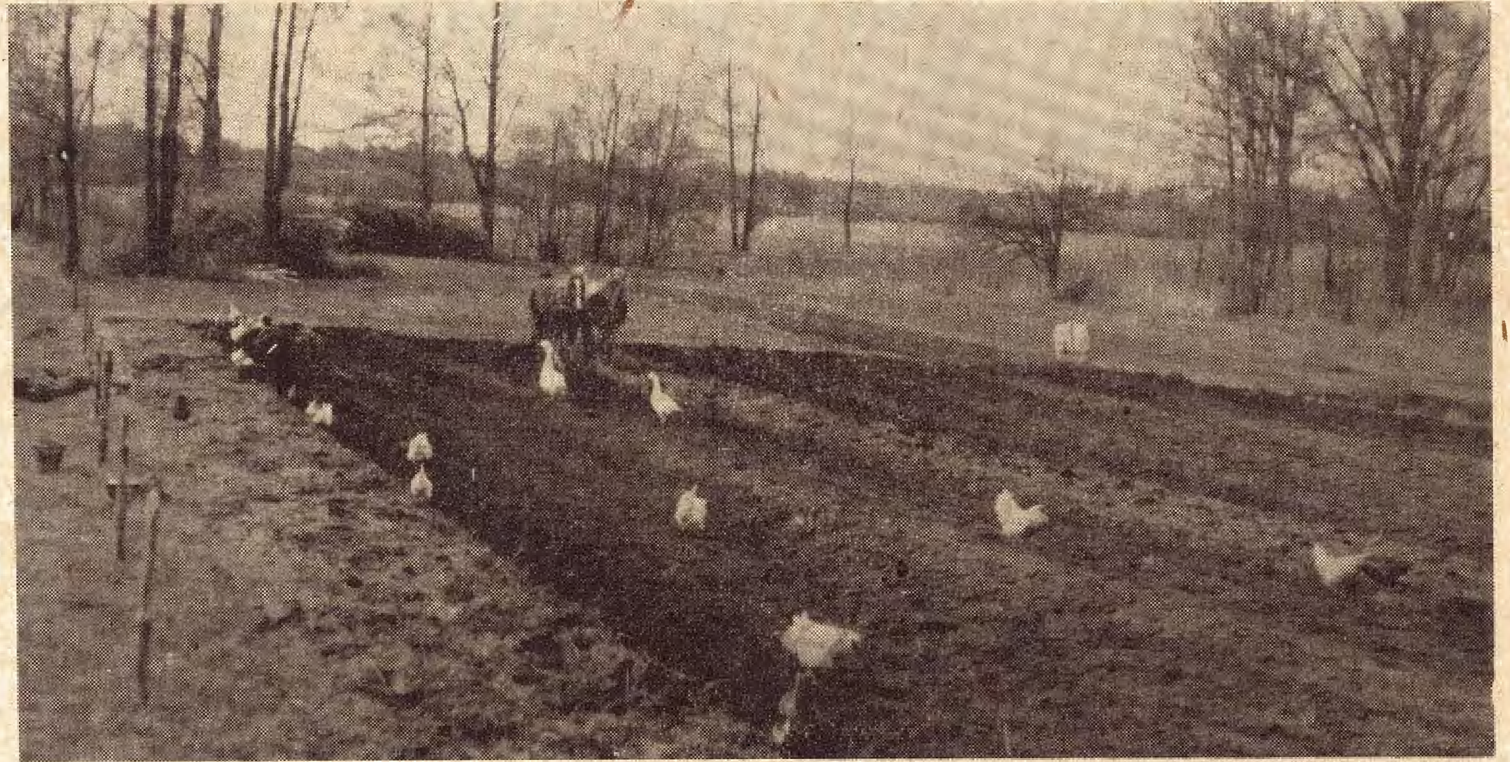

Ліст з Варшавы

Артыстаў-аматараў адпусцілі з эстрады толькі тады, калі яны паабяцалі, што пастараюцца прыехаць да нас у наступным годзе. Зразумела, былі кветкі і пласцінкі з польскімі песнямі — на памяць аб канцэрце.

Паміж выступленнямі салісты сядзелі за столікамі кавярні разам з публікай. Мы гаварылі ім, што нам асабліва спадабалася і што хацелі б мы пачуць. Пасля канцэрта, пры развітальнай чарачцы каньяку, я паказаў нашым мінскім гасцям два апошнія нумары „Нівы“ і папрасіў мастацкага кіраўніка „Акварэляў“ інж. Анатоля Лаўрынава сказаць некалькі слоў аб калектыве для чытачоў „Нівы“. Вось яго выказванне: „Ансамбль “Акварэлі“ Беларускага дзяржаўнага інстытута „Белдзяржпраект“ быў створаны ў 1970 годзе. Усе ўдзельнікі гэтай музычнай групы працуюць у „Белдзяржпраекце“, вельмі часта бываюць у гасцях у будаўнікоў, у калгасах і саўгасах, а таксама ў розных кутках нашай краіны. Усіх удзельнікаў ансамбля адрозніваюе вялікая са-

(Працяг на стар. 3)

Перадавы гаспадар з вёскі Гародчына (гміна Чыжы) Уладзімір Бэбко першы ў сваёй ваколіцы пасадзіў бульбу. Спачатку пасадзіў ён яе ў агародзе. А куры і гусі прыйшлі сюды за сваімі ласункамі.

Тэкст і фота М. Хмялеўскага

З КЛОПАТАМ ПРА САМАДЗЕЙНЫ РУХ

Пленум ГП БГКТ, які адбыўся 24 красавіка г.г., быў прысвечаны справам самадзейнага мастацкага руху. Адкрыў і вёў пленум Я. Зенюк.

З дакладам аб самадзейным мастацкім руху ў асяроддзі беларускай нацыянальнай меншасці ў Народнай Польшчы выступіў старшыня ГП БГКТ М. Самоцік. Ён прыгадаў асноўныя факты з пройдзенага шляху нашым самадзейным рухам і падкрэсліў, што ў большасці мясцовасцей яго заснавалі настаўнікі беларускай мовы. Спачатку пераважалі драматычныя гурткі, потым — вакальныя калектывы і хоры. Прыгожыя старонкі ў папулярызацыі беларускага сцэнічнага слова і беларускіх мелодый на Беласточчыне і далёка па-за яе межамі запісалі самадзейнікі з Гарадка, Паўлаў, Вілянова, Пянькоў, Бельска, Скупава, Беластока, Дубяжына, Плёскаў, Белавежы, Меляшкоў, Арэшкава і многіх іншых мясцовасцей. За мінулы перыяд у суме яны паставілі на сцэне дзесяткі п'ес, выканалі сотні песень, далі некалькі тысяч выступленняў. Вялікі асабісты ўклад у гэтую справу ўнеслі і ўносяць кіраўнікі і дырыжоры самадзейных калектываў: Н. Мушынская, В. Мароз, С. Філіпюк, С. Копа, Л. Панько, С. Лукашук, Ю. Шурбак, А. Лукашук, М. Артысевіч, А. Харкевіч, Ю. Навіцкі, Я. Азябла і многія іншыя. Паскоранае гаспадарчае развіццё Беласточчыны, рост узроўню культурнага жыцця і дэмаграфічныя змены ў вёсцы змянілі напрамак зацікаўлення у самадзейным мастацкім руху. Цяпер большай папулярнасцю карыстаюцца выступленні салістаў, калектываў і хораў, асабліва калі ў іх рэпертуары знаходзяцца мясцовыя беларускія народныя песні і абрады. Пастаянным вялікім культурным мерапрыемствам з'яўляюцца нашыя народныя фэстыны, на якіх тысячам гледачоў нашыя самадзейныя артысты дэманструюць сваё выканаўчае майстэрства. БГКТ усямерна імкнецца дапамагаць самадзейнаму мастацкаму руху, з гэтай мэтай праводзіць штогод агляды і конкурсы, дастаўляе рэпертуар, дапамагае інструктажам, само абсталёўвае або дапамагае абсталяваць касцюмы, набывае інструменты і г.д. Але гэта зусім не абазначае, што ўсё адбываецца без цяжкасцей і перашкодаў. Наш самадзейны рух патрабуе большай інструктарскай дапамогі, лепшага рэпертуару, больш адданых ініцыятараў і кіраўнікоў драмгурткоў і песенных калектываў, большага зацікаўлення імі з боку бэгэкатоўскага актыву, спраўнейшай арганізацыі выездаў на выступленні і шэрагу іншых захадаў, якія спрыяюць развіццю самадзейнага мастацтва.

Пасля даклада старшыні ГП БГКТ выступіў дырэктар Беластоцкага акруговага музея **Я. Ясканіс** і паінфармаваў, што пасля навуковай апрацоўкі і кан-

(Працяг на стар. 2)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ — 77

Калектыў са Скупава гм. Нараўка заняў другое месца ў групе калектываў у катэгорыі фальклорнай песні разам з калектывам з Дабрывады.

Фота К. Свідэрскага

МЯШОК СЯЛЯНСКАГА БОЛЮ

Маленькая зала вясковага клуба ледзь умясціла ўсіх сялян. Прыйшлі яны перш за ўсё **з Сухініч і Хмялеўшчыны.** Аднак гаварылі і пра сваіх суседзяў **з Гарчакоў Горных і Дольных, з Баброўнікаў і Драглёў.** Усе гэтыя вёсачкі знаходзяцца ў цяперашняй Шудзялаўскай гміне, на паўднёвы ўсход ад Саколкі. Далёка яны ад галоўных шляхоў сувязі і цяжка да іх даехаць...

І ад гэтага пачалося. Сяляне проста ўскіпелі. Адзін перакрыкваў другога.

— Начальнік пра нас зусім забыў...

— Ён перш за ўсё пракладае цвёрдую дарогу ў Вярхлессе!

— А да нас хоць верталётам лётай!

Сапраўды, калі ехаць з Бабікаў у Сухінічы, брукаваная дарога раптоўна абрываецца, і амаль паўтара кіламетра аўтамабіль трэба пераносіць на плячах, або падключаць аўсяную цягу.

— Калі перад Вялікаднем дастаўлялі ў нашу краму піва, — гаворыць адзін селянін, — то спатрэбіліся аж два трактары, каб вырваць грузавік з гэтага балота.

— А ці вы, — пытаю, — не прабавалі неяк самі, скажам грамадскім чынам, адрамантаваць гэтую дарогу?

— А колькі ж можна даваць гэтага грамадскага чыну?! — усклікваюць у зале. — Мы даволі ўжо напрацаваліся грамадскім чынам!

— Нам на 200 злотых павысілі грамадскі фонд на пабудову дарог. Куды гэтыя грошы дзяваюць?

Не ведаю, што ім адказаць. Я тут адзін, прадстанікоў мясцовай улады няма. Ведаю толькі, што ў той час, калі гмінная ўлада знаходзілася яшчэ ў Бабіках, сяляне з Сухініч накапілі шмат камення на пабудову дарогі ў сваю вёску. Цяпер яго няма. Спадзяюся, што ў Шудзялаўскай гміне ведаюць, куды прапала гэтае каменне, а таксама адкажуць яны **сялянам** з вёскі Сухінічы, Хмялеўшчына і з іншых суседніх вёсак, як гмінная ўлада мае намер уладкаваць іх справы.

Не паспелі людзі адшумець аб дарогах, як зараз жа ўзнялі крык аб скупцы парсюкоў. А было гэта так: 5 ці 6 красавіка з'явіліся ў Сухінічах купцы са **спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў у Гарадку.** Прыехалі за парасятамі. Плацілі добра, на чатыры злотых больш на кожным кілаграме жывой вагі, чымсьці можна было ўзяць у шудзялаўскім СКР-ы. Хто не спакусіцца на такую нагоду? З усяго наваколля з'ехаліся сяляне ў Сухінічы прадаваць парсючкоў. Вестка маланкай далецела да гміны. Зараз жа прымчаўся начальнік **Рыгор Чарневіч** у кампаніі каменданта міліцыі; **прагналі гарадоцкіх купцоў са сваёй тэрыторыі.** Сяляне, якія не паспелі прадаць сваіх

(Працяг на стар. 4)

ШТО НОВАГА?

ВЕЦЕР ПЕРАМЕН НА „ПІРАЦКІМ БЕРАЗЕ"

Сем мільярдаў долараў чыстага прыбытку атрымала ад продажу нафты ў 1976 годзе дзяржава Аб'яднаныя Арабскія Эміраты, якая знаходзіцца на беразе Персідскага заліва. Аб гэтым паведамляў заходні друк, у той час як самі правіцелі ААЭ стараюцца не афішаваць свае даходы. На гэта ёсць прычыны. Па даходах на душу насельніцтва ААЭ займае адно з першых месц у свеце, таму эмігранты з далёкіх і бліжэйшых краін рэгіёна імкнуцца ўсімі спосабамі, аж да нелегальнага, прабрацца ў гэты, паводле іх думкі, „зямны рай". Праведзены ў 1975 годзе перапіс насельніцтва паказаў, што ў краіне пражывае не 350 тысяч чалавек, як меркавалася, а больш чым 650 тысяч. Прычым 70 працэнтаў насельніцтва складаюць выхадцы з Пакістана, Егіпта і некаторых іншых краін. Такі наплыў іншаземцаў, лічыць урад ААЭ, пагражае ўнутранай бяспецы краіны. Аднак, нягледзячы на ўсе строгасці, якія рэгламентуюць уезд у ААЭ, прыток эмігрантаў не змяншаецца.

Дзяржава Аб'яднаныя Арабскія Эміраты, якая ўтварылася ў снежні 1971 года, складаецца з 7 дробных княстваў агульнай плошчай каля 86 тысяч квадратных кіламетраў. Дзяржава была створана па ініцыятыве Лондана на тэрыторыі былой англійскай калоніі Дагаворны Аман. Англічане, вымушаныя пад націскам эканамічных цяжкасцей вывесці свае войскі з раёна Персідскага заліва, імкнуліся стварыць такім чынам кааліцыю правіцеляў, здольных затрымаць развіццё рэвалюцыйных падзей у гэтай частцы Аравіі. Праблемы незалежнага існавання вырашаліся краінамі Персідскага заліва марудна і пакутліва. Патомкам піратаў, якія стагоддзі грабілі судны купцоў у прыбярэжных водах, патомкам гандляроў рабамі, лаўцоў жэмчугу і вандроўнікаў-бедуінаў трэба было зрабіць крок з феадалізму ў эпоху развітога капіталізму і навейшай прамысловай тэхналогіі.

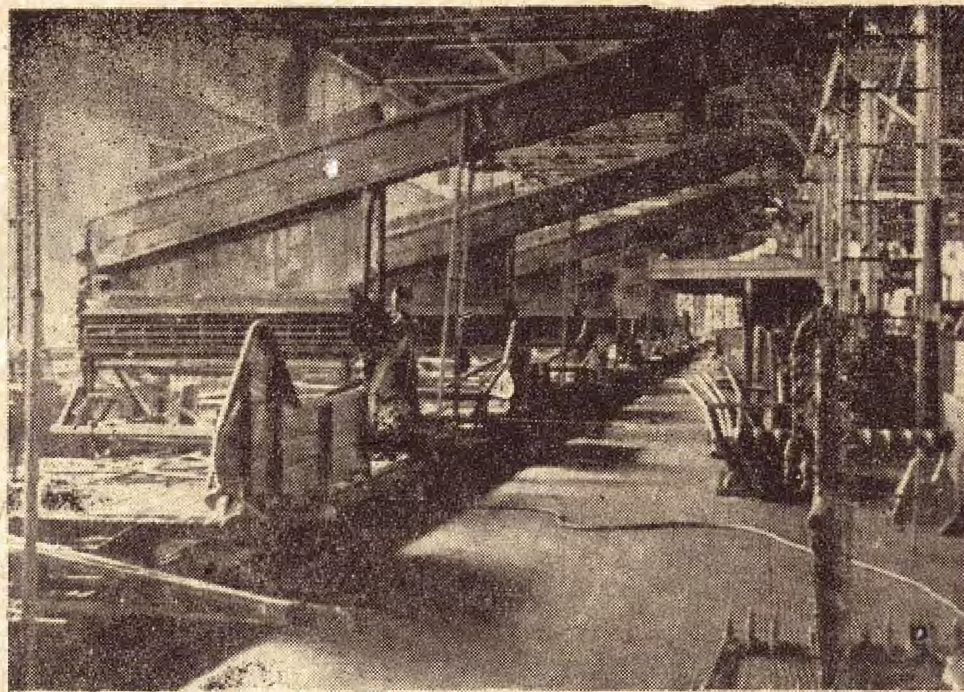
У гэтых адносінах паказальнае княства Абу-Дабі. У 50-я гады, калі ў княстве былі знойдзены багацейшыя месцанараджэнні нафты, яго паўпісьменны правіцель шэйх Шахбут усе свае шматмільённыя паступленні ад продажу нафты складаў пад ложак, не жадаючы ні з кім дзяліцца багаццем. Гэтак жа адносіўся да золата і сваіх суседзяў правіцель суседняга княства Дзібай. У выніку вялікія багацці заставаліся ляжаць без карысці.

Цяпер эміраты ААЭ, нетры якіх захоўваюць 3,2 мільярда тон нафты, перажываюць сапраўдны эканамічны бум. Залаты дождж з франкаў, іен, долараў працягвае сыпацца і асядаць у дзесятках банкаў княства Абу-Дабі, на якое прыпадае тры чвэрці здабычы нафты ў ААЭ. Дзібай — другі па велічыні, багацці і значэнні эмірат — здабывае 20 мільёнаў тон нафты ў год. Вядзецца прамысловая здабыча „чорнага золата" ў эміратах Шарджа і Рас-эль-Хайма.

Урад ААЭ, куды ўваходзяць галоўным чынам шэйхі і іх сваякі, разумее, што даходы ад нафты не вечныя і таму імкнецца, нарэшце, развіваць прамысловасць і сельскую гаспадарку. Да гэтага часу краіна была вымушана ўвозіць практычна ўсё — ад цвікоў да партальных кранаў. Разам з таварамі, цэны на якія няспынна растуць, імпартуецца і інфляцыя. Паводле ацэнкі амерыканскага часопіса „Тайм", сярэднегадовыя тэмпы інфляцыі ў ААЭ складаюць 30-35 працэнтаў.

Вецер перамен урываецца ў арабскія княствы на берагах Персідскага заліва, былую вотчыну марскіх піратаў, але гудзе ён цяпер не ў снасцях пірацкіх караблёў, а ў перапляценнях нафтавых вышак. Яны прынеслі ўрадам гэтага запаведнага кутка Аравійскага паўвострава незлічоныя багацці, народам жа — мноства праблем, ад вырашэння якіх залежыць будучыня краіны.

В. М.

З Беларусі. *Галоўны канвеер па зборцы сіласаўборачных камбайнаў Гомельскага завода сельскагаспадарчага машынабудавання.*

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

Паважаная „Ніва", дасылаю вам верш з жыцця ў нямецкім палоне. Таварышы, пра якіх пішу, былі недзе з Беласточчыны. Хочацца, каб гэтыя словы, прысвечаныя ім, трапілі і да іх сэрцаў. Хай ведаюць, што не забыў я іх.

Я не паэт, таму выбачайце, калі верш мой выдасца Вам шурпатым.

Аляксандр Грышын, шафёр. Гродна.

ВЫГНАННЕ

Таварышам па няволі —
Уладзіміру Юрэсу
і Паўлу Абадзінскаму.

Былі і цярпелі
Яны разам з намі,
Але не схацелі
Далей быць рабамі.

Даволі цярпення,
Гыркання вахманаў!
Правільна рашылі —
Пакінуць выгнанне.

Чакала іх куля
За такія рэчы.
У адных кашулях
Пайшлі ва уцечку.

Пайшлі. Няма дзіва.
Што рабіць тут мелі?
Шчэ зацерпяць гора.
Але й тут цярпелі.

Дарога далёка
Дахаты таптаці.
І рэчкі глыбокі,
І масты мінаці.

Як ваўкі у ночы,
У голадзе і страху.
Талопячы вочы,
Не збіцца б на ваху.

За імі вахманы
Рушылі ў пагоню,
Схапіўшы наганы,
Вінтоўкі, як к бою.

Шчаслівай дарогі
Мы ім ўсе жадаем.
Хай ідуць здаровы,
Дамоў завітаюць.

Цяжкі лёс іх сёння.
Змагчы яго змогуць,
Тады аб палоне
Народу даложаць.

Ліндэнаў — Рогаля,
чэрвень — 1940 г.

З КЛОПАТАМ ПРА САМАДЗЕЙНЫ РУХ

(Працяг са стар. 1)

сервацыі экспанаты з былога Беларускага этнаграфічнага музея ў Белавежы цяпер знаходзяцца ў беларускай хатцы ў скансене ў Цеханоўцы. Частка іх будзе перададзена Бельскаму этнаграфічнаму музею, які на грамадскіх асновах будзе створаны ў Бельскай ратушы. Адначасова Я. Ясканіс звярнуўся з заклікам да ўсіх членаў БГКТ збіраць экспанаты матэрыяльнай культуры дзеля ўратавання гэтых бясцэнных каштоўнасцей ад знішчэння і ўзбагачэння імі вельмі бедных збораў Беластоцкага акруговага музея, Бельскага музея і іншых музейных аб'ектаў, утварэнне якіх плануецца ў будучыні.

У дыскусіі над дакладам старшыні ГП БГКТ М. Самоціка прынялі ўдзел: **Я. Палоцкі, В. Рудчык, А. Баршчэўскі, А. Іванюк, М. Гайдук, В. Антышюк, А. Каленік.**

Выступіў таксама дац. др **У. Казбярук** з Мінска, які цяпер прабывае ў камандзіроўцы ў нашай краіне. Расказаў ён пра даследчыцкую і выдавецкую дзейнасць Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР.

Затым пленум на аснове заслуханага даклада і выступленняў у дыскусіі прыняў наступныя рашэнні. Прыняць даклад і вынікаючыя з яго заданні як праграму ў далейшай дзейнасці таварыства. Павялічваць колькасць удзельнікаў, павышаць узровень і папулярызаваць лаўрэатаў штогадовага конкурсу „Беларуская песня". Стварыць больш прыхільную атмасферу і лепшыя ўмовы для развіцця драматычных калектываў. Арганізаваць штогадовы конкурс для музыкантаў, музычных груп і аркестраў. Заахвочваць да творчасці і папулярызаваць розныя віды народнага мастацтва: ткацтва, гафт, разьбу, жывапіс і інш. Заняцца сістэматычным зборам экспанатаў народнай матэрыяльнай культуры для выратавання іх ад знішчэння і дзеля экспанавання ў музеях. Рабіць захады, каб дамы культуры і іншыя культурныя ўстановы больш дапамагалі нашай мастацкай самадзейнасці. Праводзіць конкурсы дэкламатараў, казачнікаў і іншыя формы культурнай дзейнасці. Прыкласці намаганні, каб нашыя калектывы маглі часцей выступаць на розных урачыстасцях, а таксама ў мясцовасцях па-за Беласточчынай. Падрыхтаваць і выдаць зборнік п'ес савецкіх аўтараў дзеля ўзбагачэння рэпертуару нашых драмгурткоў. Клапаціцца пра павышэнне кваліфікацый кіраўнікамі нашых самадзейных калектываў, зрабіць намаганні, каб у БССР на вучобу ў мастацкіх вышэйшых школах накіраваць выпускнікоў з Бельскага і Гайнаўскага беларускіх ліцэяў. Паглыбляць супрацоўніцтва з асобамі, зацікаўленымі мастацкай самадзейнасцю, асабліва з настаўнікамі і іншымі кіраўнікамі самадзейных калектываў.

У заканчэнні пленума сакратар ГП БГКТ Я. Зенюк склаў справаздачу аб справах, якімі займаўся Прэзідыум ГП БГКТ на сваіх пасяджэннях за час ад папярэдняга пленума.

Затым перад удзельнікамі пленума з цікавай песеннай праграмай выступіў вакальны калектыў беластоцкага гуртка БГКТ „Каласкі". (мг)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Гарадоцкія акцёры ● Дзе найлепшыя гаспадары на Беласточчыне ● Ветэраны ● Мядзведзі магістра Бухальчыка ● Чортава логава ● Быковае ● І так бывае ● Польская беларусістыка ● Рыгор Рута ● Весткі з Гданьска, Пясчанікаў, Дубічаў Царкоўных, Богушаў, Нараўкі, Слабодкі, Трасцянкі, Супраслі, Бельска, Гайнаўкі ● Мода ● Ці патрэбны сяброўкі ● Калі сняцца падарожжы ● Парады доктара Знахарука дзяўчаткам ● Кастусь апраўдваецца ● Песня „Sto tysięcy złotych"

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota — 14.V. 6.00 Tech. Rol. Hod. zwierz. 6.30 Mech. rol. 7.50 Siedem pytań na temat miłości — film fab. węg. 9.00 Dla klasy VIII. Nauka o czł. 10.00 Dla najmłodszych. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.15 Hod. zwierz. 14.45 Red. szk. zap. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Wyścig Pokoju. 15.40 Dla najmłodszych. 16.05 Radzimy rolnikom. 16.15 Obiektyw. 16.35 Dziennik. 16.45 Sobota Mł. 17.30 Wiosna na ulicy Zarzecznej — film fab. radz. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Złamana strzała — western. 22.10 Spotkanie z gwiazdą. 23.10 Dziennik. 23.25 Dzień jak co dzień z orzeszkami — fab. film fr.

Niedziela — 15.V. 7.15 Tech. Rol. Hod. zwierz. 7.45 Mat. 8.15 Nasze spotkania. 8.35 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Krzysztof Kolumb — cykl dokument. 11.35 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Biało-czerwona nad Alaską — pr. oświat. 12.50 Tylko w niedzielę.

Poniedziałek — 16.V. 12.45 RTV szk. śred. Chem. 15.25 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Jak uratowano „Smoczą Jamę". 16.55 Wyścig Pokoju. 17.55 Balet przebojów. 18.15 Janosik — serial. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. S. Owoc „Pościg". 21.35 Świadkowie. 21.55 Camerata. 22.30 Dziennik.

Wtorek — 17.V. 6.30 RTV szk. śred. Chem. 7.00 Biolog. 9.00 Dla szkół kl. VI: J. pol. 9.30 Próba charakteru — fab. film rum. 11.05 Dla kl. III lic. J. pol. 12.55 Dla szkół śred. Rodzina współcz. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Tech. Rol. Upr. rośl. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Mł. 17.10 Pr. publ. 17.35 Kółko i krzyżyk. 17.50 Interstudio. 18.20 W Starym kinie. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Rodzina Straussów — odc. I ser. ang. 21.30 Spotkania z medycyną. 22.00 Interdisco przedstawia. 22.50 Dziennik.

Środa — 18.V. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 8.35 Śmiertelny wróg — fab. film radz. 10.00 Dla klasy V. Hist. 11.05 Dla klasy VII Hist. 12.00 Dla klasy VII—VIII. Wych. plast. 12.45 RTV szk. śred. J. pol. 13.25 Fiz. 15.25 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Doktorat z... — rep. 16.55 Dla dzieci. 17.20 Loś. Małego Lot. 17.35 Wyścig Pokoju. 18.35 Skarby siódmego kont. — serial dok. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Sport. 22.20 Teatr tv: F. Falk „Lew". 22.45 Dziennik.

Czwarek — 19.V. 6.30 RTV szk. śred. J. pol. 7.00 Fiz. 7.30 Konfrontacja — fab. film węg. 9.00 Dla klasy I lic. J. pol. 10.00 Dla klasy II lic. J. pol. 12.55 Dla klasy I—III lic. J. pol. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Mech. rol. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Magazyn wędkarski. 17.00 Poligon. 17.25 Wyścig Pokoju. 18.30 Eureka. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Dom przy Tiburtino — fab. film wł. 22.10 Pegaz. 22.55 Dziennik.

Piątek — 20.V. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Mech. rol. 8.20 Kobiety, które kochałem — fab. film rum. 10.00 Dla klasy IV — W porcie. 11.05 Dla klasy VII. Wych. ob. 12.00 Dla klasy VII. Geogr. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 15.25 NURT. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Sport. 16.55 Dla dzieci. 17.25 Wyścig Pokoju. 18.20 Pechowiec — fab. film węg. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Starszy syn — cz. II fab. filmu radz. 21.45 Muzyka i ekran. 22.35 Dziennik.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 13.V — 8.30 Film fab. 14.35 Koncert. 18.45 Nasza biografia. 20.30 Panorama film. 22.00 Mistrz. Europy w gimnastyce.

Sobota 14.V — 12.55 Film fab. 16.00 Nie do wiary. 17.15 Mistrz. Europy w gimnastyce. 18.45 Finał konkursu młodych wykonawców pios. 22.15 Mistrz. Europy w gimnast.

Niedziela 15.V — 10.00 Koncert. 13.00 Film fab. 16.20 Filmy anim. 17.15 Klub film. 18.20 Film fab. 20.30 Koncert finał. fest. „Moskiewskie gwiazdy".

КІНО

Białowieża Rywalka — fr. 17—18. Kangur — węg. 19. Nadwołżańska opowieść — radz. 20. Przepraszam, czy tu biją — pol. 21—22.

Bielsk Podlaski Ptaki ptakom — pol. 17—18. Werdykt — fr. 19—20. Sam na sam — pol. 21—22.

Czyże Oni walczyli za ojczyznę — radz. Opadły liście z drzew — pol. 18—22.

Dubicze Cerkiewne Horoskop szczęścia — czes. Przyjaciele Eddiego — USA 18—22.

Kleszczele Zaczarowane podwórko — pol. 17—18. W krainie pieczonych gołąbków — NRD 19—20. Ocalić miasto — pol. 21—22.

Michałowo Pojedynek potworów — jap. 17—18. Handlarz bronią — wł. 19—20. Motylem jestem — pol. 21—22.

Mielnik Patt Garett i Billy Kid — USA 18. Znikąd do nikąd — pol. 21—22.

Milejczyce Wielka podróż Agaty Schweigert — NRD 17—20. Mgła — pol. 18—22.

Narew W środku lata — pol. Zbuntowani — buł. 18—22.

Narewka Dzień szarańczy — USA. Rodzina — pol. 18—22.

Orla Jak utopić dr Mraczka — czes. Flic story — fr. 18—22.

Rajsk Grzeszna natura — wł. W te dni przedwiosenne — pol. 18—22.

B.Z.Graf. Zam. 1014 B-4

На скупцы ў Шымках

Збіраліся мы з жонкай вепрука на пункт скупкі даставіць. Спяшаліся. Думалі: хоць цяпер не такі ўжо ў гэтай справе рух, але раней з'ездзіць не пашкодзіць.

Дык едзем з жонкай. Ад хмараў пацямнела. Пачынае капаць. Не люблю ў такую пагоду валачыцца. Даехаўшы да смалоўкі, кажу: не пашанцуе нам, кабыла далёка ад хаты пачала пархаць. Калі б пархала выязджаючы, было б добра. — Бачу, ты ўжо кабыле пачынаеш верыць, — сказала жонка. — Бабе не вер, а кабыле трэба верыць, — дацяў я. Цьфу! — плюнула жонка і, надзьмуўшыся, як гумовая лялька, адвярнулася ад мяне. „Вось і першая няўдача, — падумаў я. — Надаў мне чорт бабу зачапіць. Цяпер хоць ты з кабылай гавары...“

Праехалі лес. На полі стала халадней. Што тут прыдумаць, каб баба не злавала? — А ты што сабе купіш, як прадамо вепрука? — спытаў я. — А ці мала чаго трэба! — не надта ласкава адказала яна.

На скупцы ў Шымках вачам не веру. Адкуль столькі вазоў з клеткамі?! Спыніўся ў метрах сямідзесяці ад варот. На дарозе ад Навасадаў другая чарга. Людзі акуратна — адзін згэтуль, другі стуль — уязджалі і рабілі адну чаргу. Я таксама, пачакаўшы, усунуўся за дзядзькам з Залешан з зялёнай дугой. За мною Косця з Рудні, знаёмы чалавек. — Даўно ўжо так было, — сказаў Косця. — У, будзе мяса, а ўсё бедавалі.

Тупаючы ля вазоў, людзі плявалі на пагоду. А з вепрукамі ўсё ехалі. Іншыя станавіліся па-за чаргой, а хто, схаваўшы галаву ў каўнер, адразу сунуўся да вагі. Мы таксама падыходзілі ўсё бліжэй. — Куды вам так спешна? — не стрымаўся я, калі некалькі вазоў, мінаючы нас, перла ўперад. Першым прабіваўся дзядзька з Луплянкі, Міхась Ц. з сынам. Відаць, узяў яго, каб падвучыць, як свіней вазіць. — А табе што?! — затросся дзядзька, аж нос яго пачырванеў. — Ты мо таксама лез без чаргі!

Ужо каля другой гадзіны быў я чацверты ад вагі. Міхась Ц. не мог утапіцца. І тут ён бярэ маю кабылу, ды выпіхае з чаргі. А яго сын падганяе свою. — Куды? — кажу. — Я тут зрана! — і спрабую не пусціць. Дзядзька луплянскі ўскіпеў, злажыў мокрыя лейцы і працягнуў мяне па галаве. Шчасце, меў я зімовую шапку. Толькі неяк цёпла стала. Значыць, падагрэў. Сам, відаць, гарэлкай грэўся. А мяне лейцамі. — Бачыш, якая халера! — зашумелі людзі. — Не даруй, у міліцыю звані, у калегію падавай... — Сараматнік, — сказала жанчына, што сядзела на возе з зялёнай дугой, — ён жа ад самай дарогі за мной едзе, а ты лезеш горш свінні!

Усё ж я паспрабаваў пазваніць у міліцыю. — Нічога не будзе, — пачуўся з трубкі жаночы голас, — ужо некалькі дзён маўчаць. Відаць, нешта сапсавалася ў іх.

Прадаў я вепрука і адправіўся дадому. Скрунуўшы з шашы ў густы лес, я задумаўся. Хлапчуком збіраў тут ягады і грыбы. Аднойчы тут, таксама нявядома за што, незнаёмы гарэза надаваў мне штурхалёў. Мо гэта быў той самы, што і ў Шымках? Яны ж, такія людзі, рэдка ад малога змяняюцца.

— Паганяй! — пачуўся голас. Я тузануў лейцамі. Воз пакаціўся па ляснoй дарозе. — Бач, — кажу, — аднак кабыле верыць трэба. — Угу, — згадзілася жонка. — Але і мне таксама.

А. Леўшук

(Працяг са стар. 1)

Ліст з Варшавы

маадданасць да музыкі, вельмі любяць народныя песні, якія яны самі апрацоўваюць у сучасных рытмах. У брацкую Польшчу ансамбль прыехаў на фестываль удзельнікаў мастацкай самадзейнасці будаўнікоў. Самыя цёплыя пачуцці павязе ён у родную Беларусь“.

Ад варшаўскай апякункі „Акварэляў“ даведаўся я, што выступленне гэтага калектыву на варшаўскім Фестывалі аматарскага мастацкага руху будаўнікоў зняло Польскае тэлебачанне і будзе яно выкарыстана ў праграме тэлебачання маладых.

З павагай

Юрка Біжэўскі,
Варшава

ДАРОЖНЫЯ ПАРТРЭТЫ

— Бывае і так: віеш, віеш тую нітку з матка на кругельку ды станеш і задумаешся. А над чым, то і сама не ведаеш, — кажа Марыя Дадура, вядомая ткачыха ўзорыстых дываноў і пасцілак з вёскі Багатыры гм. Ліпск, каля Аўгустоўскай пушчы.

Фота М. Гайдука.

У гданьскім клубе БГКТ

Гданьскі гурток БГКТ — гэта васьмідзесяціасабовая сям'я, якую яднае мясцовы клуб, што знаходзіцца на вуліцы Доўгі Тарг 8/10. Для членаў гуртка з'яўляецца ён як бы другім домам. Прыходзяць сюды вечарамі пасядзець, пагаварыць, паглядзець каляровую тэлеперадачу. Моладзь часта збіраецца на танцавальныя вечарынкі. А часамі бывае і так, што ссунуць столікі, пасядаюць наўкол і пачынаюць спяваць. Весела, прыемна.

Ад сакавіка бягучага года клубам пачала апекавацца Ніна Недзведзь, і ў дзейнасці яго наступіла яшчэ большае ажыўленне. Клуб адкрыты ў сераду, чацвер, суботу і нядзелю ад 6 да 10 гадзіны вечара. У сувязі з гэтым члены гуртка і выбранае сходам 23 красавіка новае праўленне гуртка, у які ўвайшлі Красько Аня, Мацкевіч Янка, Недзведзь Міхась, Пучко Ірэна, Рубашэўскі Янка, Шэшка Віктар і Юзафовіч Аляксандр, вырашылі надаць дзейнасці гуртка гарманаграмны парадак. І так: серады будуць прысвечаны беларускай ды рускай музыцы, чацвяргі — беларускай, польскай ды рускай паэзіі, у суботы будуць адбывацца сустрэчы з слаўнымі людзьмі, а ў нядзелі — танцы, конкурсы. Адначасова, у залежнасці ад жадаючых, плануюць распачаць курсы, на якіх можна будзе навучыцца іграць у брыджа ці рабіць здымкі. А для тых, каго зацікавіць прыгажосць Гданьскай зямлі, будуць арганізоўваць нядзельныя экскурсіі. Не прамінулі таксама адзначэння розных свят ды гадавін. Застаецца толькі пажадаць, каб усе гэтыя планы ды задумы поўнасцю адлюстраваліся ў дзеянні.

М. Шаховіч

Плённае дваццацігоддзе

Сёлета нашыя літоўскія сябры адзначаюць свой юбілей: дваццаць год таму назад у Пуньску на Сувальшчыне адбыўся ўстаноўчы I з'езд **Літоўскага грамадска-культурнага таварыства.** Было гэта важнай падзеяй у жыцці невялікай па колькасці, але дружнай, працавітай і амбітнай літоўскай нацыянальнай меншасці.

Сёння ў ЛГКТ уваходзіць звыш 1600 членаў, яно разгортвае дзейнасць не толькі на Сувальшчыне — вельмі актыўна працуюць яго гурткі ў Варшаве, Вроцлаве, Беластоку і іншых гарадах. Ужо чацвёрты год у Сейнах выходзіць літоўскі квартальны часопіс „Аушра“ („Світанне“), які, з'яўляючыся органам Галоўнага праўлення ЛГКТ, асвятляе дзейнасць арганізацыі, жыццё і працу літоўцаў у Польшчы, многа ўвагі прысвячае Літоўскай ССР. У літоўскім асяроддзі вельмі добра пастаўлена навучанне дзяцей і моладзі роднай мове: колькасць вывучаючых літоўскую мову няспынна павялічваецца, і цяпер у 7 пачатковых школах і Пуньскім агульнаадукацыйным ліцэі родную мову вывучае 600 дзяцей. Агульнаадукацыйны ліцэй з літоўскай мовай навучання ў Пуньску налічвае ў сучасны момант 110 навучэнцаў, а на працягу сваёй дзейнасці ўжо выпусціў 307 абсальвентаў, сярод якіх каля 80 асоб закончыла вышэйшыя навучальныя ўстановы, у тым ліку і ў Літоўскай ССР. Цяпер набліжаецца к канцу пабудова згодна з навейшымі патрабаваннямі ў адносінах да школьных аб'ектаў коштам 30 мільёнаў злотых комплекса будынкаў зборнай гміннай школы ў Пуньску. У ёй корпус для навучання разлічаны на 700 вучняў, інтэрнат — на 120 вучняў, а таксама ёсць абшырны дом з кватэрамі для настаўнікаў. ЛГКТ штогод арганізуе для школьнай моладзі дэкламатарскія, ведаў па мове, гісторыі і літаратуры і іншыя конкурсы. Значная група настаўнікаў з літоўскага асяроддзя кожны год выязджае на курсы для павышэння педагагічных кваліфікацый у Вільнюс.

У літоўскім асяроддзі ажыўлена развіваецца самадзейны мастацкі рух. У Доме літоўскай культуры ў Пуньску дзейнічаюць: вакальна-інструментальны калектыў, мужчынска-жаночы хор, дзіцячы хор, дзве групы народнага танца, інструментальны ансамбль, у вёсках Вальшцы і Відугеры — жаночыя вакальныя калектывы, а ў Вроцлаве — калектыў песні і танца. Цікава, што літоўскія самадзейнікі вясною для сваіх выступленняў па вёсках, дзе няма глядзельных залаў, выкарыстоўваюць пустыя клуні. Шмат увагі ЛГКТ адводзіць справам апекі над памятнымі месцамі, звязанымі з гісторыяй літоўскага народа. Па яго ініцыятыве ў 1966 г. была адкрыта памятная дошка на месцы трагічнай смерці двух літоўскіх лётчыкаў Дарыуса і Гірэнаса, што аднымі з першых пераляцелі Атлантычны акіян, і загінулі каля Пшчольніка ў ваяводстве Гожуў Велькапольскі, а ў 1971 г. у Пустэльніку каля Варшавы — на доме, дзе жыў і памёр геніяльны літоўскі кампазітар і мастак М. Чурлёніс, а таксама на іншых аб'ектах. Адзін з заснавальнікаў ЛГКТ, шасцідзесяцігадовы настаўнік Ю. Вайна згрупаваў у сваіх прыватных зборах звыш 300 экспанатаў літоўскай матэрыяльнай культуры. У ваколіцах Пуньска і Сейнаў у літоўскім асяроддзі і па сённяшні дзень буйна квітнее народнае ткацтва, захавалася шмат твораў арыгінальнай вуснай народнай творчасці.

Сяляне-літоўцы клапоцяцца пра высокія ўраджаі і належную жывёлагадоўлю, шэраг з іх належыць да ліку перадавых у Сувальскім ваяводстве.

У сувязі з юбілеем нашым літоўскім пабрацімам ад шчырага сэрца жадаем многа поспехаў у іх высакароднай працы.

(мг)

Інструментальны ансамбль Дома літоўскай культуры ў Пуньску.

Фота з архіву.

Так бывае...

Супакойся, бабуля Матрона! Плач твой ім не паможа... Глянула яна на мяне, быццам прабудзіўшыся, стала выціраць слёзы, хацела адазвацца, але нешта сціскала ёй горла. Пасядзеўшы некалькі хвілін, паўстрымоўваючы сябе ад плачу, бабуля паправіла сівенькія валасы і чорную хустку і пачала гаварыць са мною не аб тым, што мне здавалася найбольш балючым і цяжкім для яе, а аб тым далёкім, аб чым ніколі ў суседскіх размовах не ўспамінала, аб сваёй маладосці — пачатку яе жыццёвай непагадзі.

— Знаеце, — глянула яна мне ў вочы неяк дзіўна, — мусіць, такі ўжо вызначаны лёс, каб жыла я ў вечным гары. Выйшла я замуж у 17 год. На працягу аднаго месяца я і пазнаёмілася са сваім будучым мужам і выйшла замуж.

— Навошта было так спяшацца?... Ён і значна старэйшы быў за мяне і непрыгожы. Але рабіла я ўсё на злосць свайму ўхажору, да якога стала падсоўвацца Манька. Гневала мяне, што ён не адпіхае яе ад сябе. Пачакай, думала, яшчэ пашкадуеш, яшчэ папросіш у мяне прабачэння.

Трагедыя бабулі

— І калі з адлеглай вёскі пачаў прыязджаць да нас зухаваты Язэп і заляцацца да мяне, пачала я рабіць выгляд, што ён мне падабаецца. Падалі на запаведзі, хаця мая мама пратэставала. Думала я тады, што абавязкова выклічу зайздрасць майго былога хлопца Гены. Рыхтавалася ўжо вяселле, а Гена маўчаў, уцякаў ад мяне. Я думала сарваць вяселле, але не хапіла смеласці, бо бацькі ўжо шмат патраціліся, рыхтуючы вясельны прыём. І вось так стала я жыць з нялюбым, задзёрыстым чалавекам.

— Каб вы ведалі якое гэта няшчасце! І так усё жыццё — адны няшчасці.

Наракаючы на свой лёс, бабуля, як на споведзі, гаварыла аб сваёй жыццёвай трагедыі. Мінуў год пасля вяселля. Нарадзіўся ў Матроны Ваня, а яшчэ праз год нарадзілася Граня. За наступныя два гады прыйшлі на свет Пятрусь і Настуля. І зносна ўжо жылося б, каб не смерць бацькоў Матроны. Ледзь агорыла іх заўчасную смерць — і зноў удар. У вялікім посце паміра яе сын Ваня, а ў наступным годзе перад калядамі — дачка Граня. Святкавала Матрона каляды і вялікдзень у цяжкай жалобе — нікуды не хадзіла, ды толькі ціха скардзілася на свой лёс. Лягчэй было б зносіць гэтыя няшчасці, каб муж Язэп быў больш чуллівы, каб хаця не крыўдзіў Матрону, каб не пагражаў ёй сваімі куксачамі, ад якіх не раз насіла яна на целе сінякі, хаваючы іх ад суседзяў.

Прайшло яшчэ два гады. За крадзеж авечак Язэпа натаўклі сяляне так, што некалькі год кепска сябе адчуваў. Мусіць, „адбілі“ вантробу. Да лекараў перад вайной людзі не ішлі, пакуль маглі хадзіць. Пайшоў і Язэп тады лячыцца, калі смерць заглядала яму ўжо ў вочы. Памёр таксама перад вялікаднем. Хаця не быў Язэп добрым мужам, аднак з ім было лягчэй гадаваць дзяцей. Астаўшыеся дзеці Пятрусь і Настуля хутка падрасталі і штораз больш памагалі маці. Не заўважыла Матрона, калі Пятрусь і Настуля паўналетнімі сталі. Пры народнай уладзе пакончалі яны школы, сталі жыць у Беластоку і сем'ямі абзавяліся. Матрона стала бабуляй. Гадавала ўнукаў і ў Петруся і ў Настулі. Непакоілася толькі за Настулю, якая ўвесь час была нервовая, цяжкая да сужыцця. Яна ведала, што дачка дрэнна адносіцца да мужа, што дрэнна выхоўвае сваіх сыноў, асабліва старэйшага. Яму дазвалялася ўсё. Вырываў ён сланечнікі з суседніх агародаў, біў аднагодкаў, дрэнна вучыўся, прапускаў

(Працяг на стар. 5)

(Працяг са стар. 1)

МЯШОК СЯЛЯНСКАГА БОЛЮ

свінак, раз'юшаныя ад злосці, вымушаны былі вярнуцца дамоў. Патрацілі час і не змаглі даражэй прадаць тавар. Цяпер шумяць:

— Ці так можна? Ці начальнік меў права забараніць прадаваць нам нашых парсючкоў гарадоцкаму СКР-у? То ж мы столькі часу патрацілі!

Стараюся справу выясніць у ваяводскіх улад. Спярша ў аддзеле праўным Ваяводскага ўпраўлення, адкуль мяне адсылаюць у аддзел жывёлагадоўлі, а адтуль да дырэктара сельскагаспадарчага аддзела, ад якога трапіў я ў аддзел скупкі і кантрактацыі, дзе магістр **Вячаслаў Внучко** сказаў мне, што начальнік Шудзялаўскай гміны **меў права** прагнаць гарадоцкіх купцоў перш за ўсё таму, што цэлае Беластоцкае ваяводства на аснове загаду ваяводы падзелена на так званыя раёны капераціі паасобных СКР-аў з прыватнымі гадоўцамі, і гарадоцкія купцы выбраліся за межы свайго раёна. Была гэта звычайная гаспадарчая партызаншчына.

— А што нам да гэтага, — гаворачь сяляне. — Мы прадаем таму, хто плоціць даражэй.

Так, гэтага сялянам ніхто не можа забараніць. **Толькі на якой аснове гарадоцкі СКР плоціць даражэй?** Гэтага, на жаль, не ўдалося мне ўстанавіць.

Памалу сяляне супакоіліся, і тады адзін з іх, у вопратцы рабочага-чыгуначніка, заявіў:

— Ці гэта нармальна, каб ГС у Бабіках не меў возавай вагі?

— Ужо шосты год важым мы вугаль ды ўсё іншае на 100 кілаграмаў на нармальнай дзесятнай вазе! Уявіце сабе, колькі часу і сілы спатрэбіцца, каб зважыць хаця б тону вугалю ці чаго іншага.

Шудзялаўскую гміну абслугоўвае ГС у Крынках. У Бабіках знаходзіцца толькі філіял гэтага ГС-у.

Званю ў ваяводскае праўленне Саюза сельскагаспадарчых спулдзельняў **„Сялянская самапомач“**. Дырэктар **Вітальд Цішэўскі** паясняе, што ў Бабіках вялікая вага можа быць абсталявана толькі тады, калі ў Шудзялаве пабудуюць новую вагу на 35 тон. Тады забяруць вагу, якую цяпер мае Шудзялава, і перавязуць яе ў Бабікі. Будзе гэта не раней, чым праз год. Новая вага гэтага тыпу **каштуе амаль столькі, колькі два вялікія „Фіяты“**, і купляць яе спецыяльна для Бабікаў **проста не аплоціцца**.

Трэба тады пачакаць. Добра, што хоць ёсць надзея. Затое няма яе ў Канстанціна Малішэўскага, які ніяк не можа дабіцца якой-колеч кампенсацыі за тое, што жыта „Данькоўскае залатое“ **проста не ўзышло. Асталося голае поле.** Магістр Марыя Селяванюк з насеннай цэнтралі ў Беластоку адказала мне, што рэкламацыі на жыта прымалі яны толькі восенню. Цяпер, мабыць, цяжка ўжо ўстанавіць прычыну дрэннага ўзыходу насення.

І як селянін мае верыць, што прадающь яму сапраўды класіфікаванае насенне, што прайшло яно праверку, што ўрэшце рэшт плаціць павышаную цану за выдатны матэрыял?

— Нас жа пад пагрозай кары прымушалі купляць гэтае насенне, — гавораць сяляне.

Мяшок сялянскага болю яшчэ астаецца далёка нявыпарнаным. Чую яшчэ пра дзесяткі тон бульбы, якія згнілі ў сялян, бо ніхто не хацеў купіць, хаця яна была кантрактаваная, чую пра пабудову нейкага цэнтра здароўя, якога ўжо ніхто не будуе, чую пра гэты клуб, які напамінае звычайны хлеў з дробнымі таварамі, і пра інвалідскую рэнту аднаму хлопцу, якая некалькі ўжо месяцаў гіне па дарозе з Беластока ў Сухінічы, чую пра многія іншыя справы. Выходзіць, што сюды, у Сухінічы, трэба будзе яшчэ вярнуцца.

Віктар Рудчык

ШТО за СВЯТЛІЦА?

Найстаражэйшае значэнне слова „святліца“ ў беларускім народзе сустракаем у народных песнях. Абазначала яно найбольш (часта адзіны, але вялікі) пакой у хаце, так сказаць, святочны пакой. У святліцу ўводзіў малады маладую, дзе яна часта сумавала па роднай хаце, бо свякроўка была кепская.

Новае значэнне слова святліца выступае масава на беластоцкіх вёсках пасля вайны і звязана яно з тым жа значэннем, што і ў польскай мове: асобным памяшканнем, куды збіраюцца людзі на сустрэчы, даклады і т.п.

Як грыбы пасля дажджу, пачалі вырастаць усюды святліцы: фабрычныя (закладовыя) і вясковыя. 20-15 гадоў назад клуб не існаваў. Назва гэтая была занадта інтэлігенцкая, а святліцы былі рабочыя і сялянскія.

Роля святліцы — прапаганда і распаўсюджванне асветы і культуры ва ўсёй яе шматграннасці. Гэта і вучоныя лекцыі, і чытанне, і слуханне радыё, а потым тэлевізара, і арганізаваны вечар, і чай, а потым кава, і проста парадак, спакой, цішыня і ўтульнасць. З рукой на сэрцы скажам, дзе так было або дзе так ёсць. Засёды можна было знайсці і добрыя, і дрэнныя прыклады на гэта. Весці і ўтрымліваць святліцу ў належным парадку заўсёды цяжка. За гады працы я бачыла многа святліц і хачу прызнацца, што яны на вёсках у большасці бывалі ўзорам бескультур'я: і сваім выглядам, і тым, што ў іх рабілася. Але пайшла мода на святліцы, і ніхто яе не падтрымаў. Кожная вёска хацела (і хоча) мець уласную святліцу і канец.

Такога роду пастановы і патрабаванні, пацверджаныя воляй вёскі, часта вясковых арганізацый, ішлі да ўлад. Дайце святліцу, бо няма дзе сходзіцца. Фактычна, культура людзей і культура жылых дамоў узрасла вельмі высока, і ніякая гаспадыня не хацела і не хоча ўпускаць гурбу вясёлых, часта выпіўшых маладых людзей у сваю „хатнюю святліцу“, дзе падлога чысценькая, мэбля сучасная, ходнікі новыя. А ўжо абсалютна перарадзіліся людзі, якія паваліліся б у хаце рабіць забавы. І ў такой сітуацыі святліца на вёсцы стала проста неабходнай. Але стала аднаасова прытулкам для нялайлепшых і ненайчысцейшых гульняў, для як жа часта некультурных паводзін у гэтым культурным месцы.

Адна светліцовая скардзілася мне, што нават шапак не здымаюць, захо-

ЛЕКАР КНІЖАК

Жыве ў Гайнаўцы нязвыклы лекар. Лекар кніжак. Многія ўжо ведаюць, што маю на думцы пераплётчыка Аляксандра Мароза. У сваёй прафесіі працуе ён 15 гадоў. За гэты час здабыў славу не толькі ў Гайнаўцы ці ў навакольных мясцовасцях, але і ў многіх гарадах цэлай Польшчы. Многа яго прац трапіла ў Варшаву, Вроцлаў, Гданьск, Седльцы. А некаторыя нават за граніцу. Адусюль плывуць пад яго адрасам словы падзякі і пашаны. Некаторыя не хочуць паверыць, што дзесьці там, у „якойсьці“ Гайнаўцы жыве такі ўмелец.

Аляксей Мароз пераплятае кніжкі, камплекты розных часопісаў за год, дыпломныя працы. Робіць папкі для актаў, канверты, каробкі на касметычныя сродкі. Умее прывесці ў парадак нават такія кніжкі, якія проста рассыпаюцца ў руках. Многа начэй прасядзеў над старацаркоўнымі кніжкамі з праваслаўнай семінарыі ў Варшаве, манастыра з Яблэчна, што ля Белай Падляшскай. Зараз перапляатае моцна знішчаны старацаркоўны друк — уласнасць аднаго з жыхароў Горнага. Назіраў я якраз гэтую працу. Аж не хацелася верыць, што чалавек з адной рукой (бо А. Мароз — інвалід) можа кучку паразрываных картак замяніць амаль у новую кніжку. Нічога дзіўнага, што адзін з дырэктараў гайнаўскіх школ часта паказвае сваім вучням нейкую работу Мароза і гаворыць: „Гэта зрабіў чалавек з адной рукой, падумайце, якія рэчы абавязаны рабіць вы, з дзвюма рукамі“. Вядомы ж вучоны, кіраўнік аднаго з белавежскіх навуковых цэнтраў, калі трэба выслаць за граніцу чарговы пераплецены гадавы камплект навуковага часопіса, давярае гэту работу толькі Марозу.

А. Мароз любіць сваю працу. Не ўяўляе сабе іншага занятку. І хаця яго засыпаюць новымі заказамі, не адмаўляе нікому. У месяц выпускае з сваёй майстэрні каля 150 пераплеценых кніжак ці камплектаў часопісаў. „Часам, — гаворыць ён, — атрымліваю працы з паскораным тэрмінам выканання, мушу перасоўваць іншыя тэрміны, людзі мо і гневаюцца на мяне за гэта, але калі маю работы па-над свае сілы, кіруюся тады адным выбарам — рабіць спярша найбольш тэрміновыя заказы, думаю, што мае кліенты зразумеюць гэта“.

У ліпені мінулага года А. Мароз перанёс сваю пераплётную майстэрню з вуліцы Бучка на Лясную 1а (ля малачарні). Паведамляем аб гэтым усім тым чытачам, якія захочуць карыстацца паслугамі гайнаўскага лекара кніжак.

П. Байко
фота аўтара

Для чаго служыць халадзільнік?

Пытанне смешнае і недарэчлівае, і кожны, каму яго задаць, перш чым адказаць, гляне на цябе як на нейкага наіўнага чудака. Але ўсё ж такі спытацца трэба, бо нягледзячы на наіўнасць пытання, з адказам бываюць цяжкасці. Вось, прыкладна, прадавец з крамы ў Крыўцы, што ў гміне Нараў. Як не задумоўваўся, а адказаць, для чаго служаць халадзільнікі ў яго краме, ніяк не змог.

— Калі былі падключаны ды дзейнічалі, дык справа была простая, — гаворыць. — Клалі туды масла, сыр, смалец, ставілі малако, але цяпер, дальбог, не ведаю.

А стаяць жа, ды два. Адзін, бадай, маркі „Сілезія“, а другі, вялізны-вялізны, хоць ты каня стаў, — „Бохня“. Яшчэ гады два таму назад справа была ясная. Але калі ўставілі электрычныя печкі і той вялікі перасунулі ў другі кут ды пакаралі пазбаўленнем электрычнага току, а меншы вярнуўся з дзіцячага лагера з павырыванай сярэдзінай, дык адказ на пытанне стаў вялікай праблемай. Якую ж карысць даюць яны краме? Калі б можна было ёю назваць займанне месца, дык сапраўды карысць вялікая. Асабліва з халадзільніка „Бохня“. Але калі не, дык і другое пытанне застаецца нявырашаным. Хто ж адкажа? А можа прэзас ГС-у ў Нарве паспрабуе? (мш)

Кажуць, што...

Шудзялаўскі бар халоднымі закускамі забяспечаны з вялікай хітрасцю. У вітрыне смакавітыя кускі шынкі, прыгожы смажаны схаб, худы прарослы бочак. Але толькі станеш купляць, а на вазе паявіцца замест бочка порцыя ледзь не чыстага сала. Няўжо асобна прывозяць у вітрыну, а асобна на продаж?.. (ша)

Беларуская літаратура

АЛЯКСАНДАР БАРШЧЭЎСКІ

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА XXII

Сацыяльна-псіхалагічныя творы. У дарэвалюцыйнай творчасці Гарэцкага знаходзім рад твораў, у якіх побач выступаюць сацыяльныя і псіхалагічныя пытанні. Напрыклад, апавяданне „Прысяга“. Змест апавядання адносіцца да далёкіх часоў прыгону. Пісьменнік паказвае ў творы трох мужчын, якія ўцяклі ад пана і нелегальна пасяліліся ў аднаго селяніна. Уцекачоў пісьменнік называе цімакамі.

Першая частка апавядання мае па сутнасці апісальны бытавы характар. Аўтар дае пейзажныя замалёўкі, апісвае некаторыя віды сялянскіх занятkaў, гаворыць аб паншчынных абавязках. У гэтай частцы апавяданне пазбаўлена якой-колечы дынамікі, твор тут зусім статычны, фатаграфічны, спакойны. У далейшай частцы апавядання паяўляецца экспрэсіўнасць, дынаміка, трывожнасць. Гаспадар Тарас прыбягае на поле, дзе працуюць цімакі, і паведамляе ім, што ў вёску прыехалі пан, афіцэр і дзесяцкія. Мэта прыезду гэтых асоб звязана з цімакамі. Цімакі пакідаюць поле і ўцякаюць у лес, а Тарас пачынае араць свой загон. Неўзабаве паяўляюцца на полі чыноўнікі і пан; разыгрываецца наступная сцэна:

„ — Цімакоў хаваеш — га?! — грозна крыкнуў пан, яшчэ седзячы на дрожках.

— Не, вашмосць, я не хаваю... — заплюскаў вачыма Тарас і кінуўся прад ім на калені.

— Брэшаш, пся крэў твая! Вяжы яго!

— Пане! Яснавяльможны пане... — не ведаў, што тут казаць, Тарас не чакаў, што гэтак знянацку схопяць яго. — Змілуйся, паночак залаценькі... родненькі... божа мой божухна!..

— Ціха!!

Толькі костачкі затрэскалі, як скруцілі яго рукі за спіною і звязалі вяроўкаю. Тады начальнік злез. Грубенькі і кароценькі, чырвоны, як яблычка, бліскаючы гузікамі, падышоў ён к Тарасу і тыцнуў пад нос кулаком у пярчатцы. Уеўся вачыма ў безабароннага чалавека, памаўчаў, набраў у грудзі паветра, ды як рыкне:

— У Сібіры згніеш! Здохнеш, як пёс ля тачкі! Хаваеш панскіх цімакоў! Дзе яны, га! Кажы... дух з цябе выпру!!!“

Гэты даволі доўгі фрагмент прывялі мы не выпадкова. Адлюстраваны ў ім дасканала атмасфера часоў прыгону, разгул чыноўнікаў і паноў, бяспраўная пазіцыя селяніна. Словам, маем тут дачыненне з яскравай карцінай суровай эпохі — паншчыны.

У канцы апавядання наступае радыкальны, неспадзяваны паварот усёй сітуацыі. Галоўная падзея твора траціць сваю грамадскую каларыстыку і набывае псіхалагічную складанасць. Нечаканасць праяўляецца ў тым, што ад пэўнага моманту лёс Тараса, прынамсі знешне, залежыць не ад пана, не ад чыноўнікаў, а толькі ад яго самога. Пан прымяняе страшную на тыя часы псіхічную зброю. Загадвае прывесці духоўніка, які мае прыняць ад Тараса прысягу аб яго нявіннасці. Пісьменнік пераканаўча і глыбока паказвае стан душы Тараса, яго драматычныя ўнутраныя перажыванні, яго духовую трагедыю. Да апошняга моманту не ведаем, як паступіць Тарас — прысягне ці не.

Канчаткова Тарас фальшыва прысягае. Перамагае страх перад святаром, бібліяй і аблічам бога. Ратуе такім чынам самога сябе і сваіх цімакоў.

Вечарам вярнуліся да Тараса з лесу цімакі і „не пасмелі паглядзець яму ў вочы“. Чуючы сваю віну, пазбіралі рэчы і пайшлі ў свет.

У заканчэнні твора выступае і выразная загадка. Прачытаўшы яго, і сёння не ведаем: добра ці дрэнна паступіў Тарас.

дзячы ў святліцу. Гаварыла гэта, вымятаючы несамавітую кучу смецця і недакуркаў папяросаў з папярэдняга вечара. Іншая светліцовая на пытанне, чаму не перашкаджае піць у святліцы і псаваць сталы і сцены, адказала: каб потым далі? Яшчэ ў іншай вёсцы на просьбу паказаць мне святліцу, завялі мяне ў ні то будынак, ні то не будынак, дзе нічога не было, толькі старыя ледзь-ледзь трымаўшыеся сцены, ды дзіравая падлога, і сказалі, што гэта святліца, дзе моладзь робіць забавы. Хацела я высніць, чаму гэта моладзь не возьмецца і не адрамантуе сваю святліцу. Мне сказалі, што гэтага яны дамагаюцца ад улад, але тыя не хочуць ім зрабіць.

У многіх вёсках святліцы пабудаваны грамадскім чынам. Толькі сталы, крэслы і іншае абсталяванне давае ГС ці „Рух“. Многія такія святліцы працуюць добра. Многія занядбаныя стаяць, служаць толькі для танцаў. Цяжка, цяжка людзям выхоўвацца.

З нейкага часу клуб (назва раней пагарджаная) пачаў выпіраць святліцу. Справа толькі ў назве. Роля і заданні святліцы, ці клуба, „клуба-святліцы“, ці „святліцы-клуба“ засталіся тыя ж самыя. Змена назвы не змяняе зместу, хоць быў час, калі і мне здавалася, што інтэлігентнае слова клуб можа прымусіць культурна ў ім сябе паводзіць.

Ёсць клубы, якія працуюць добра і аб іх часта чуваць. На добрым прыкладзе чалавек найлепш вучыцца, абы толькі меў амбіцыю. Але змагацца за святліцу ці клуб таму, што (прыводжу вытрымкі з пісьмаў) „моладзь не мае дзе танцаваць“, ці „не мае дзе ў карты пайграць“, ніхто разумны не будзе.

І больш. Ці ж замест наракаць на недахоп святліцы не варта, якраз найбольш маладым, напружыць мускулы і нават са старой хаты пабудаваць сабе святліцу нават з лавамі і сталамі. Такая практыка існуе. Толькі помніць трэба, што святліца ці клуб (назва няважная) гэта не чатыры сцяны, брудныя вокны і такая ж падлога, а гэта культурная ўстанова. А кожная культура пачынаецца там, куды ўваходзіць чысціня, парадак і розум.

Вера Леўчук

ПАДРЫХТОЎКА ПАЛІВА

На вёсцы асноўным палівам з'яўляюцца дровы. Зімою сяляне забяспечваюцца імі, а на прадвесні пілуюць, колюць і ўкладваюць у лашты.

Уладзімір Шварц з Ласінкі (гміна Нарва), якога змяшчаем на здымку, сцвярджае, што ён і ўсе аднавяскоўцы ездзяць па дровы ў Лядскую пушчу неаднойчы аж за 10 км. Варта адзначыць, што Уладзімір Шварц з'яўляецца добрым солтысам. Аб гэтым сведчыць нават той факт, што выконвае ён гэтую функцыю ўжо 20 год.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ЛЮБОЎНАЯ

Зайшло сонце за оконце, за вішнёвы сад —
цілуеца — мілуецся дійчынонька там,
цілуецся — мілуецся дійчынонька там.
Узяла хлопця за ручэньку тай повэла ў сад —
постыэліла постыэль біелу, положыла спать,
постыэліла постыэль біелу, положыла спать.
Сама сіела край постыэлі, зажурыласе —
што й такая молодая вжэ й ўлюбіласе,
што й такая молодая вжэ й ўлюбіласе.

Ад Надзеі Асеевай з Белавежы-Падцэрквы, 1921 года нараджэння, родам з вёскі Збуч гм. Чыжы, запісаў у студзені 1977 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

ПРА НАЙЛЕПШЫХ З ТАРНОПАЛЯ

Многія сяляне ў Нараўкаўскай гміне пачалі значна павялічваць гадоўлю кароў і прадаюць усё больш малака. Для гэтага яны маюць добраўпарадкаваныя зялёныя ўгоддзі ў даліне рэк Баброўкі, Нараўкі і Нарвы. Найбольшую колькасць малака дастаўляюць 49 сялян з вёскі Тарнопаль ды тарнопальскіх і семяноўскіх калоній на мясцовы пункт скупкі. Тут 26 гадоў нязменна прымае яго працавіты і сумленны зборшчык Аляксей Янель. Пункт скупкі малака памяшчаецца ў прыгожым мураваным будынку. Пра яго абсталяванне задбаў гайнаўскі малочны кааператыў.

На пункт скупкі найбольш малака прывозяць тутэйшыя гаспадары: Ян Сухадола, Альфонс Болтрык, Юзэф Сватко, Аляксей Васько, Уладзімір Гайдук, Ян Ясвіловіч і Міхал Новік. Наведалі мы самых перадавых дастаўцаў: Я. Сухадолу, А. Болтрыка і Ю. Сватко.

Пару слоў пра іх.

Ян Сухадола гадуе трынаццаць штук дабытку, у тым ліку сем дойных кароў. Рэшта — маладняк. Усе каровы ў яго маюць асаблівы догляд, яны стаяць у паўмеханізаванай і адпаведна ацепленай стружкавай плітой аборы. Вада для іх на месцы — у аўтаматычных паілках. Гаспадар мае ўдосталь кармоў з уласных сенажацяў. Летам уводзіць кватэрны выпас, які ў яго выпадку найлепш здае экзамен. Раней ён шэсць гадоў з году ў год вёў доследы з рознымі сартамі высокаўраджайных траў. Я. Сухадола таксама прадаў шмат насення на пункце скупкі. Вопытны жывёлавод амаль кожны год сіласуе кукурузу і мае на зіму добрыя сочныя кармы. У мінулым годзе ён прадаў дзяржаве шэсць бугайкоў і дзве каровы. Цяпер кожны дзень дастаўляе на пункт скупкі 45-47 літраў малака. Нядаўна здаў „на базу“ (як тут гаворац) мяснога бугайка.

А. Болтрык прадае 42 літры малака ў суткі. Ён гадуе сем дойных кароў і 400-кілаграмовага бугая. У яго мураваная абора, якую яшчэ ў гэтым годзе механізуе. Мае ён сучасную даілку „Альфа-Ляваль“, якая вельмі аблягчае працу і аб якой марыць зараз не адзін гаспадар. У маі ён атрымае для далейшай гадоўлі шэсць пародзістых цялят. Таму будзе разбудоўваць абору, у якую не так даўно падключыў ваду. У мінулым годзе ён сіласаваў другі пакос травы з 2,5 га сенажацяў. А. Болтрык сее таксама сырадэлю дзеля папаўнення базіса зялёных кармоў на плошчы 3,5 га. Працавіты тарнапольскі гаспадар ўзяў яшчэ ў арэнду 5,5 га ПФЗ-аўскіх добраўпарадкаваных зялёных угоддзяў. Варта адзначыць, што ў мінулым годзе прадаў ён дзяржаве семнаццаць тысяч літраў малака на звыш 93 тысячы злотых.

Вопытны гаспадар Ю. Сватко, які жыве па-суседску з А. Болтрыкам, быў асабліва задаволены сустрэчай з журналістам. Зрэшты, упершыню была ў яго такая магчымасць. Расказаў ён пра сваю гаспадарку і паказаў свой прасторны панадворак ды свае функцыянальныя будынкі. Апошнім часам ён прадае малака за 7000-8400 злотых у месяц. У летнія месяцы, зразумела, значна больш: на 10 600, а нават 15 000 зл. Тарнопальскі гаспадар Ю. Сватко (так можна казаць, хаця мясцовыя ведаюць гэты заселены на ўскраіне лесу сярод лугоў куточак Смольнай), намераны ў будучыні будаваць абору дзеля таго, каб павялічыць жывёлагадоўлю. Мае ён для гэтага больш трох гектараў зялёных угоддзяў і яшчэ больш, чымсьці сваіх сенажацяў, ПФЗ-аўскіх загаспадараных лугоў, якія ўзяў у арэнду. Для кароў гаспадар сее сырадэлю і садзіць многа бульбы. Бульбу скормлівае асабліва ў зімовы перыяд, калі няма сочнай травы. Прынамсі дзесяць тон. Пятнаццаць тон бульбы прадае ён нараўкаўскаму ГС-у.

Янка Цялушэцкі

(Працяг са стар. 3)

ТРАГЕДЫЯ БАБУЛІ

урокі. У 12 год курыў папяросы. Маці не рэагавала. А калі прыходзіла Матрона і дакарала дачку за гэта, Насця крычала: „Вон з хаты, старая ведзьма“.

Бацька часта выязджаў у камандзіроўку. Не меў часу сачыць за паводзінамі сына. Малодшаму сыну было яшчэ тады тры гады.

Аднойчы бацька, вярнуўшыся з камандзіроўкі, заўважыў, што сын неяк балбоча па-п'янаму. Даведаўся ад жонкі, што ён знайшоў кашалёк з грашыма, купіў віна і частаваў сваіх калег, што дамоў прынёс шакалад і тысячу злотых, што маці вельмі задаволеная і гаворыць аб прызначэнні гэтых грошай. Тое, што быў гэта ўжо не першы кашалёк, утойвала перад мужам. Бацька не паверыў.

— А мо ты крадзеш, а мо ты па кішэнях лазіш, едучы аўтобусам? — спытаў ён. Праўда заела і маці і сына. Сталі яны абзываць бацьку. А бацька выцягнуў з нагавіц дзягу і прылажыў сыну ў мяккае месца. Тады жонка пачала верашчаць, біць пасуду і шыбы ў дзвярах пакояў, а пасля выклікала міліцыю, даказваючы, што п'яны муж б'е яе, дзяцей і ўсё, што ў хаце ёсць. Міліцыя забрала мужа ў выцвярэзнік. Але пераканаўшыся, што ён зусім не піў гарэлкі, і спісаўшы пратакол, адпусціла яго дамоў.

Гэтую бесталковасць Настулі найцяжэй перажывала бабуля Матрона. — Губіш ты сына, — даказвала ёй. Настуля зноў выгнала сваю маці з хаты. Пайшла бабуля да свайго сына Петруся. Але і ў гэтую добрую сям'ю хлынула няшчасце. Пятрусь раптоўна памірае на „завал“ сэрца. І зноў бабуля Матрона ў жалобе.

Кажуць, што няшчасці ходзяць парамі. У гэтым самым годзе таксама памірае Настуля. Рыхтавалася яна якраз да сваіх імянін. Вяртаючыся з горада са смачнаю закускаю, у аўтобусе дрэнна адчула сябе. І не дайшла да хаты. На сваім аўтобусным прыпынку закончыла жыццё. Выліў крыві ў мозг. Запрошаныя госці прыйшлі з кветкамі і палажылі пры неспадзявана памершай Настулі. І зноў ніхто столькі слёз не выплакаў, як Матрона. Думала, што ўжо гэтага ўдара не перажыве. Калі хавалі яе апошняе дзіця, у магілу кідалася.

— Чаму не мяне, а вас бог пазабіраў? — лемантавала. Пасля смерці Настулі Матрона перайшла жыць да свайго зяця — мужа Настулі. Хацела заняцца малодшым унукам, да якога многа дрэннага паспела ўжо прыклеіцца. Яна ласкаю, просьбаю, ды і пакараннямі дабілася таго, што стаў ён акуратным маладым чалавекам. А старэйшы ўнук, Настулін сын, знаходзіўся да васемнаццаці год ў папраўчаку, а пасля папаў у турму за крадзеж. Там пазнаёміўся з дзяўчынаю і, калі яны абое былі ўжо на свабодзе, пажаніліся, уціхаміріліся і нажылі двое дзяцей. Але нічаму ён не навучыўся, не парваў са сваімі паводзінамі і далей піў і скандаліў у хаце. Аднойчы ён набіў жонку. Адпомсціла яму страшэнна — спячага ў ложку зарубала сякераю. І зноў Матрона ходзіць у чорнай хустцы, і зноў найбольш мае турбот са сваімі сіроткамі-праўнукамі, якіх разам са сваім малодшым унукам, Настуліным сынам, у нядзельныя дні прывозіць дамоў і столькі сэрца ім аддае, як сапраўдная маці. Праўнукі, унук і зяць называюць яе мамаю. Матроне ўжо за 80.

Міхась Сваяк

Ці ведаеце, што...

...у Савецкім Саюзе пражывае 257,9 млн. чалавек (дадзеныя на 1 студзеня 1977 года).

...маладзёжная арганізацыя ЗГП у нашай краіне налічвае каля трох мільёнаў членаў.

...у нашай краіне ёсць 3 142 000 індывідуальных гаспадарак.

...у Польшчы ёсць 2 453 000 студняў.

...у нашай краіне зараз існуе 8 035 клубаў прэсы і кніжкі „Рух“, у тым ліку 6 500 на вёсцы. У іх дзейнічае 3 550 аматарскіх мастацкіх калектываў, 9 450 гурткоў зацікаўленняў, 2 660 спартыўных гурткоў і 3 225 бібліятэчных пунктаў.

...у Нараўкаўскай гміне са звыш 10 тысяч гектараў зямельных угоддзяў амаль адна трэцяя частка перададзена ў дзяржаўны фонд зямлі. (ця)

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала Крыстына Шульц з Сямяціч.

Аднойчы была я на танцавальным вечары ў суседняй вёсцы. Цэлы вечар гуляла з хлопцам з гэтай жа вёскі. І было нам разам вельмі добра. Але з боку стаяў Янка, сябар хлопца, з якім я гуляла. Ён увесь час прыглядаўся да мяне. Забава скончылася, і я пайшла дадому. Праз некалькі дзён прыехаў Янка ў нашу вёску (мае свой самаход). Я заўважыла, што і надалей ён цікавіцца мною. Але я ўцякла. Доўга потым думала аб тым, што я зрабіла. Ён стаў мне ўсё больш і больш падабацца. І пастанавіла я чакаць аказіі, каб яго спаткаць. На першы дзень вялікадня была ў нас забава. Янка прыехаў з сябрамі. Якая ж была мая радасць, калі ён падышоў і ўзяў мяне танцаваць. І мне здавалася, што мы ўжо будзем разам. Але як на злосць прыехаў хлопец, з якім даўней я хадзіла. Папрасіў сяброўку, каб выклікала мяне на двор. Я выйшла, і ён ужо не пусціў мяне да Янкі. Янка і цяпер стаіць у мяне перад вачыма. Не магу ні вучыцца, ні спаць. Янэк вельмі добры вучань. Ён вучыцца ў Беластоку, а я ў Бельску. Мае сяброўкі ўжо яму гаварылі аб маіх пачуццях да яго. І я думаю, што і ён сумуе за мной. Але ў мяне няма адвагі напісаць да яго і сказаць яму ўсё. Парай, дарагое Сэрцайка, што мне рабіць, каб Янка даведаўся, што я яго кахаю і жыць без яго не магу.

Бэата з Бельшчыны

Бэата, ці ж змог твой хлопец цябе не пусціць назад на танцы? Пэўна ты яшчэ сама тады вагалася, якога з іх выбраць. Ну, але цяпер ужо маеш адзін кірунак — Янка. І ведае ён аб тваіх пачуццях (паінфармавалі сяброўкі). Думаю, што напіша або прыедзе. Пакуль што вучыся — канец жа года, каб і за ацэнкі не саромецца перад Янкам.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ ВЕР

Сніцца, што ўвайшла я ў тэкстыльную краму. А там усялякіх матэрыялаў, аж полкі гнуцца. Але адзін мне асабліва спадабаўся. Быў гэта чорны матэрыял з прыгожым каляровым арнаментам. Пакруцілася я каля яго, але не купіла. Падумала, што ў чорнай сукенцы мне не будзе добра, і пайшла далей аглядаць матэрыялы, ужо ў светлых колерах. Быў вялікі выбар, прыгожыя колеры, я аднак нічога не купіла.

І другі сон. Стаю з братавай у царкве. Поп адпраўляе службу. Больш людзей не відаць, толькі мы дзве. А поп служыць нейк ціха, і я пасмейваюся з таго. Ён ходзіць і махае кадзілам.

Марыля

Дарагі Астралог, аднойчы прысніўся мне дзіўны сон. Сніўся даўнішні мой хлопец, што прыйшоў да мяне і цалаваўся са мной. Пры гэтым быў вельмі мілы, прынёс мне пяць шакаладных цукерак і нейк раптоўна ад'ехаў аўтобусам, але я яшчэ паспела ўскочыць у гэты аўтобус. Калі глянула на яго, ён не быў дарослым хлопцам, але малым дзіцём.

А яшчэ часта мне сніцца, што я цяжарная, або раджу дзіця. Што абазначаюць мае сны?

Нецярплівая Валя

Марыля! Чакала вас нейкае падарожжа (шмат матэрыялу), з якога, бадай, вы не скарыстаеце. Будзе ў вас з братавай нейкі смутак (аб гэтым сведчыць другі сон), бо былі вы з ёй у царкве.

Нецярплівая Валянціна! Пацалункі — гэта нейкая фальш, але спадзявайцеся гасцей (цукеркі) і нейкай радасці (хлопец ваш у сне ператварыўся у дзіця). А наогул, не хвалюйцеся: чакае вас поспех у каханні.

Астрон

КАНСУЛЬТАЦЫЯ ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Кааператыў будаўніцтва аднасямейных дамоў даручыў К. пабудову дома. К. наняў на вёсцы работнікаў, якія выконвалі пад яго кіраўніцтвам працу. Аднойчы адзін з работнікаў пры працы пераразаў дрот, і асколак жалеза трапіў у вока. У выніку гэтага выпадку работнік аслеп на гэтае вока. Работнік не быў застрахаваны, і таму ніякай кампенсацыі не атрымаў. К. тлумачыцца, што ён у час гэтага выпадку быў на іншай будове і таму не павінен адказваць за шкоду. Ці работніку прыслугоўвае кампенсацыя і хто яе абавязаны выплаціць?

АДКАЗ: Перш за ўсё, калі К. сам падбіраў работнікаў і кіраваў іх працай, павінен быў застрахаваць іх у ЗУС-е. Ужо на гэтай аснове К. адказвае за калецтва работнікаў і павінен выплаціць адпаведную кампенсацыю. Незалежна ад гэтага, ён не можа бараніцца тым, што быў у час выпадку ў іншым месцы, бо ён адказвае за арганізацыю працы і за надзор над рабочымі, за іх бяспеку. Яны павінны быць дакладна павучаны, а таксама павінны атрымоўваць засцерагальныя сродкі, напрыклад, ахоўныя акуляры. Таксама прылады працы павінны быць адпаведныя. Безумоўна, у нашым прыкладзе гэтыя ўмовы не былі выкананы, і таму К. не можа ўхіліцца ад адказнасці.

Этнаграфічныя акцэнты

Пасуда і бандарныя вырабы народных умельцаў А. Тарасевіча, К. Лаўрыша, П. Шыманюка і іншых з Белавежы. Фота М. Гайдука.

ЯК ЗВАРЫШ, ТАК І З'ЯСІ

Стравы з кроліка

Мяса кроліка вельмі далікатнае на смак, у ім ёсць шмат бялка, а ў сувязі з нізкай колькасцю тлушчу, з'яўляецца нізкакаларыйным. Кроліка трэба выпатрашыць і без мыцця сухую тушку павесіць у халодным месцы на 3–4 дні. Толькі, калі мяса скрушэе, можна будзе з яго рабіць розныя стравы.

КРОЛІК З ГАРОДНІНАЙ

Да кроліка трэба ўзяць соль, папрыку, лыжку мукі, лыжку тлушчу, 2 морквы, пятрушку, цыбуліну, кавалак селера, пору, лыжку памідорнага канцэнтрата, 5 дэкаў капчонай грудзінкі.

Кроліка падзяліць на порцыі, пасаліць, пасыпаць папрыкай і мукой і падсмажыць на тлушчы. На тлушч, які застаўся, палажыць нарэзаную гародніну і хвіліну смажыць, а пасля дадаць капчоную грудзінку. Да падсмажанага кроліка даліць некалькі лыжак вады, накрыць і тушыць. Пазней дадаць гародніну і даварыць да гатоўнасці. Калі мяса і гародніна будуць зусім мяккія, дадаць памідорны канцэнтрат. Падаваць страву з варанай бульбай ці рысам.

КРОЛІК, ТУШАНЫ Ў СМЯТАНЕ

Для кроліка патрэбны: соль, лыжка мукі, лыжка тлушчу, цыбуля, паўшклянкі чырвонага віна, шклянка смятаны, лыжачка мукі.

Кроліка памыць і падзяліць на порцыі, пасаліць, пасыпаць мукою. Падсмажыць мяса на разагрэтым тлушчы, дадаць нарэзаную цыбулю, даліць вады і тушыць на невялікім агні, пакуль мяса не стане мяккае. Віно дадаць, калі мяса яшчэ паўмяккае, калі ж соус будзе выпарвацца, даліць вады. Зусім мяккае мяса выняць, а соус запраўіць смятанай, змешанай з лыжачкай мукі. Усё закіпяціць.

КАТЛЕТЫ З КРОЛІКА

На гэтую страву можна выкарыстаць перадок кроліка. Трэба дадаць адну булачку, паўшклянкі малака, лыжку масла, яечка, лыжачку зялёнай пятрушкі, соль, перац, дзве лыжкі сцертай булкі, тлушч, папрыку.

Невялікім вострым нажом дакладна аддзяліць мяса ад касцей (косці можна выкарыстаць для падрыхтоўкі супа). Мяса прапусціць праз мясарубку разам з намочанай у малацэ булкай. Да змеленай масы дадаць дробна нарэзаную пятрушку, соль і перац, яечка і масла. Добра вымяшаць. Можна таксама дадаць 2-3 лыжкі малака або салодкай смятанкі. Рабіць з масы маленькія, прадаўгаватыя катлеты, мачаць іх у цёртую булку і смажыць на гарачым тлушчы. Падаваць з бульбай і морквай.

Гаспадыня

Цяжкай праблемай стала і здабыванне вады. Справа ў тым, што ў падзямеллях не было калодзежа і адзінай крыніцай водазабеспячэння быў вялікі гумавы рэзервуар, укапаны ў зямлю ў адным з тунеляў. Для шматтысячнага насельніцтва гэтага падземнага горада такога рэзервуара, нават пры самым мізэрным вадзяным пайку, магло хапіць вельмі ненадоўга, і запас вады даводзілася ўвесь час папаўняць. А калодзеж быў толькі адзін, і ён знаходзіўся наверсе за некалькі дзесяткаў метраў ад галоўнага ўваходу ад каменяломні. З таго часу, як гарнізон спусціўся пад зямлю, калодзеж застаўся быццам на нічыйнай зямлі. Ён абстрэльваўся з таго і з другога боку, і днём да яго не маглі падысці ні немцы, ні нашы. Затое ноччу ўдавалася набіраць удосталь вады. У першыя ночы па ваду хадзілі ўсе, хто хацеў, таму ля калодзежа нярэдка ўзнікала штурханіна, узнімаўся шум, і тады праціўнік асвятляў наваколле ракетамі і адкрываў кулямётны агонь. Каб пазбегнуць непатрэбных страт, штаб абароны забараніў хадзіць па ваду, і былі створаны спецыяльныя каманды ваданосаў. Ноччу яны прабіраліся да калодзежа і, захоўваючы цішыню, арганізавана і хутка здабывалі ваду, зноў напаўняючы гумавы рэзервуар і розныя сасуды, мабілізаваныя для гэтай мэты адусюль. І ўсё ж вады не хапала, і на яе быў уведзены самы строгі рацыён.

Між тым немцы, загнаўшы гарнізон Аджымушкая пад зямлю, зусім не збіраліся пасіўна чакаць, пакуль ён спыніць супраціўленне. Яны імкнуліся хутчэй пакончыць з ім і вызваліць свае войскі для аперацый на іншых участках фронту. Таму праціўнік перайшоў да актыўных дзеянняў.

У пачатку дваццатых чыслаў мая ў раён Аджымушкая былі перакінуты каманды нямецкіх сапёраў, і сюды ж прыгналі пад канвоем сотні савецкіх ваеннапалонных, захопленых пад Керчу. На паверхні зямлі пачалася работа, сэнс якой спачатку быў незразумелы. Метадычна, адзін за адным, немцы пачалі завальваць каменнем або ўзрываць уваходы ў каменяломні. Узнікла меркаванне, што праціўнік вырашыў спыніць доступ паветра ў падзямелле, але такая задума здавалася занадта наіўнай. Абаронцы каменяломняў мелі магчымасць рабіць новыя і новыя прабоіны ў самых нечаканых для ворага месцах. Як бы шчыльна ні завалілі немцы ўваходы ў каменяломні, усё роўна падземнаму гарнізону не пагражала небяспека задыхнуцца ад недахопу паветра.

Аднак задума ворага была куды больш злавесная. Страшнае злачынства рыхтавалі тут гітлераўцы, і яно застала падземны гарнізон знянацку.

У ноч на 25 мая каля некалькіх незасыпаных уваходаў у каменяломні немцы паставілі нейкія дзіўныя машыны. На світанні гэтыя машыны былі пушчаны ў ход, і тады па падземных тунелях і калідорах павольна пачаў распаўсюджвацца едкі, з пахам хлору дым, які пакідаў на ўсім дзіўны жоўты асадак. Спачатку ён расцякаўся лёгкімі струменьчыкамі па зямлі, пранікаючы ўсё далей, у глыбіню падзямелляў, потым ужо клубіўся шчыльнай жоўтай заслонай, падымаўся вышэй і вышэй і запаўняў усе гэтыя падзямеллі. І тады людзі, якія з заміраннем сэрца назіралі, як прыбывае злавесны дым, пачалі задыхацца. Дым быў ядавіты.

Тое, што адбылося ў гэты дзень, 25 мая 1942 года, у падзямеллях Аджымушкая, з'яўляецца адным з самых агідных і бесчалавечных злачынстваў германскага фашызму. Узброеныя байцы і камандзіры, якія актыўна змагаліся з ворагам, ледзь складалі дзесятую частку ўсяго насельніцтва гэтага падземнага горада, і ахвярай злачынства немцаў павінны былі ў першую чаргу стаць тысячы безабаронных жанчын, дзяцей і старых.

Жудасныя сцэны адбываліся ў гэты дзень у цемры Аджымушкайскіх падзямелляў. Адусюль несліся крыкі жаху, істэрычныя крыкі жанчын, жаласлівы плач дзяцей, стогны і хрыпенне паміраючых. Тысячныя натоўпы людзей, якія бачылі перад сабой непазбежную смерць, ахопленыя страшэннай панікай, кінуўшы сваю маёмасць, пабеглі да выхадаў з каменяломняў. Яны мітусіліся ўсляпую ў цемры падзямелляў, напоўненых клубамі ядавітага дыму, натыкаліся на сцены, збівалі з ног і тапталі адзін аднаго. Шчыльнай масай людзі збіраліся ля закрытых выхадаў з каменяломняў і, задыхаючыся, ліхаманкава працавалі, разбіраючы завалы, зробленыя немцамі. А звонку нямецкія салдаты, рагочучы і забаўляючыся, кідалі праз адтуліны ў гэтыя натоўпы новыя дымавыя шашкі і гранаты, якія, разрываючыся, забівалі і калечылі сотні людзей. Адны падалі тут, ля ўваходу, забітыя, растаптаныя, або задушаныя, другім удавалася расчысціць выхад, і яны, ўжо нічога не разумеючы, выбягалі наверх, каб толькі глынуць крыху свежага паветра, а іх тут жа хапалі нямецкія салдаты і вялі ў палон.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Пажарнікі з гміны Крынкі

У Крынках у святліцы адбылося чарговае пасяджэнне гміннага праўлення дабраахвотных пажарных каманд. Мы падсумавалі вынікі спаборніцтва за 19.. г. і прынялі план працы на бягучы год. Першае месца ў спаборніцтве за 1976 год заняла каманда з Крынак, другое — з Паўднёвага Вострава, а трэцяе — з Крушынян.

Трэба сказаць, што ўсе члены гміннага праўлення ОСП у Крынках — гэта вялікія актывісты пажарніцтва. Сярод іх ёсць людзі, якія працавалі па 50 год у пажарных камандах. Ветэранамі пажарніцтва з'яўляюцца: Уладзімір Кулакоўскі з Вялікіх Азяран, Кастусь Пятэльскі з Крушынян, Язэп Шыгаловіч, Эдвард Сідаровіч, Баляслаў Глінскі з Крынак. Многа ёсць заслужаных сярод малодшых, як інжынер Вячэслаў Пратасевіч — старшыня гміннага праўлення ОСП, ён жа начальнік гміны ў Крынках, а таксама Станіслаў Царэвіч з Крынак.

Хачу яшчэ сказаць пра старшыню каманды ОСП з Вострава — Яўгенія Жамойду. Гэта энергічны і дзелавы пажарнік. Па яго ініцыятыве ў гэтую вясну распачалася пабудова рамізы ў Вострадве. Яўген Жамойда, як і Уладзімір Кулакоўскі, з'яўляюцца добрымі гаспадарамі ў сваіх вёсках. (р)

Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Ніву“

ПАРНАСік
ЧЫТАЛЬНІЦКАЯ ЛІТСУПОЛКА НА НЕГАРАНТАВАНЫХ ПАЯХ

ТАРАС

На сто з гакам даўшы ў газ,
Сном кашмарным спаў Тарас.
Абудзіўся сам не свой,
Бы з калодай-галавой.
Усё нутро у ім гарэла,
Ныццё, цела ўсё балела.
І прыпомнілась папойка —
Піва, віно і настойка,
Як з друж...
Як дадому ...
З жонкай ...
На падлозе ...
Як Марыль...
Кулакамі к...
Малаціла-г...
Качаргою л...
Чорт надаў ...
Што й не ...
Мус-няволя ...
Праклінаўш...
Ах ты, лёс ...
Знявечаны ...
Спіна, бокі, ...
Ўсё балюча, ...
Глянуў ў лю...
На сябе ста...
У сінякаx т...
Дзесь падзе...
Нібы й рэд...
Як ў ката ...
Шрам чыр...
На ілбе гу...
Ах, Марылька мая міла,
Ты ж мяне стаўкла і збіла!
Ах, Марылька ты, каханне,
Безлітосна ты, шатане.
Звар'яцела хіба ты,
Пазабыўшы шлюб святы.
З жалю так Тарас пранўся
Папікаць сябе нат ўзяўся.
Кажа: слухай ты, пудзіла,
Паглядзі на сваё рыла.
Ты Марыльку-кветку маеш,
За дзяўчатамі стралееш.
Ты нягоднік, валацуга,
Блазан, з падлюгоў падлюга!
Дзе твой гонар, дзе развага,
Чом ты гэтакі бадзяга!
Як ты, сукін сын, жывеш —
Ўсё, апошні грош прап'еш.
Но шуруеш да гасподы,
Водку хлешчаш па-заўсёды,
Тым Марылька й гора мае.
Як цябе й зямля трымае?
Прысягні но на ікону,
Што не будзеш піць да скону!
Змоўк Тарас, чамусь маргнуў,
Люстра к чорту шпурганўў.
Дакараць ўжо будзе, годзе,
Пахмяліцца час ў гасподзе.
Ано сёння, ано крышку —
Чарку-дзве, но не залішку.
І пасунуўся Тарас
Да гасподы.

Дзядзька Квас

Куды падзець угнаенні?

У пачатку снежня мінулага года прадстаўнік ГС гміны Гарадок хадзіў і запісваў, хто колькі купіць угнаенняў. „Бяры, — кажуць, — у снежні таннейшыя, бо ёсць зніжка“. Я адказаў, што нам будзе сыпаць водная суполка. Яны адказалі на гэта, што калі ўжо не пасыпалі, дык і не пасыплюць.

Так прайшлі вёску і знайшлі больш чым палавіну такіх паслухмяных, як я, якія падпісаліся ім, што выкупяць угнаенні.

Я ездзіў тры разы фурай у Гарадок, выкупіў столькі, колькі мне патрэбна, на суму 4185 зл.

11 лютага г.г. ідзе снег, што сабакі на двор не выганіш, а прыходзіць хтосьці і кажа, што трактары рассяваюць угнаенні на полі. Я заходжу туды, пытаю, што рабіць з тымі ўгнаеннямі, якія я купіў і якія ляжаць у мяне ў клуні. Кіраўнік воднай суполкі кажа: „Што хочаш, тое рабі. У мяне ёсць загад сыпаць і сыплю, няма лепшых, няма горшых“. І паехаў упоперак поля.

Што мне рабіць?

Чытач з Пясчанік

КРЫВАЯ

Вёска Крывая ў гміне Орля налічвае 130 гаспадарак, а жыхароў у вёсцы 600. У вёсцы ёсць крама, святліца, злеўня малака, сельскагаспадарчы кааператыў. Крама тут вельмі добра забяспечана, а абслугоўвае яе сімпатычная прадаўшчыца.

Вёска папрыгажэла за апошнія гады. Вырасла многа новых мураваных дамоў, хлявоў, клуняў. Гаспадаркі механізуюцца. Людзі купляюць уласныя трактары. У многіх уласныя самаходы.

Кажуць, што праз вёску даўно ўжо павінен хадзіць аўтобус, але дагэтуль яго няма. У вёсцы Крывая многа добрых гаспадароў. Амаль усе займаюцца гадоўляй пародзістых яловак. Многа моладзі ўцякло з вёскі ў горад, але летам прыязджаюць памагаць бацькам. Крывая — вёска сучасная.

Васіль Асеннік

Хачу вучыцца на гаспадара

Я вучань 8-та класа ў Нарве. Хачу далей вучыцца ў школе механізацыі сельскай гаспадаркі пры ПОМ-е ў Нарве. Але на маёй дарозе сталі вялікія перашкоды. У гэту школу ў бягучым годзе не будзе набору, бо няма памяшканняў для навукі, так кажа кіраўніцтва. Але ж памяшканне на заняткі можна наняць!

Такіх, як я, у нашай аколіцы ёсць многа. Таму я ад свайго імя і ад імя іншых, якія стараюцца ў гэтую школу, прашу вас, рэдакцыя, памажыце. Я жыву пры бацьку на вялікай гаспадарцы. Бацька ўжо стары і не мае сіл да працы, а я хачу застацца на гаспадарцы. Раней буду памагаць бацьку, а потым гаспадарыць самастойна. Школа ў Нарве мне выгодная, бо жыву недалёка і люблю працаваць на зямлі. Я б вучыўся і адначасова памагаў бацьку ў гаспадарцы.

Уладзімір Чэрнякевіч

Далёкая суполка

Мы ведаем, што ўлада павінна быць бліжэй гаспадара, але наша водная суполка ў Беластоку ад нас у 50 кіламетрах. Што горшае — дрэнна ўладжвае справы. Не тады, як трэба, высылае паведамленне аб уплаце. Паведамленне гэтае яна высылае разам з экзекутарам. Спулдзельчы банк у Нарве мае свой тэрмін і пасля гэтага тэрміну не прымае заплаты. Чаму водная суполка не дасць бланкаў солтысу, ён прымаў бы грошы. А так, кожны наракае на водную суполку, а старыя ходзяць і дакучаюць начальніку пошты з перасылкай, бо не ведаюць дакладна, як гэта рабіць, ці ў водную суполку ў Беластоку, ці ў Гайнаўкуісці. У гміне сельскагаспадарчая служба не цікавіцца гэтай справай, і гаспадар траціць час, пакуль не ўладзіць сваю справу. Ці так яно павінна быць?

А мо лепш было б, каб за суполку плацілі разам з падаткам. Тады грошы браў бы солтыс і не трэба было б хадзіць па розных урадніках.

Філіп Грыгарук,
Градочна

ці падносы (70—100 зл.), ці дэкаратыўныя дошкі на сцяну (120-140 зл.) — усе зробленыя Шляхцюком з Пагарэльцаў — разыходзяцца ўвокамгненна. Не меншым поспехам карыстаюцца драўляныя міскі (130—220 зл.), лыжкі (40—70 зл.), камплекты для прыправаў (75—150 зл).

...бамі амаль дарэмшчына. Слабавата ідуць таксама альбомы для здымкаў з цікавай металапластыкай на вокладцы (110 зл.) ці такія ж блакноты ў цане 20 зл. Усё-такі ў год тавару прадаю на звыш 500 тыс. злотых“.

П. Байко

Што з крамай у Спічках

У Спічках закрылі краму. Закрылі, бо не было каму за прылаўкам стаяць, а не таму, што мала месца было. Старыя людзі сталі наракаць, што ім цяжка хадзіць у краму ў Орлю ці ў Бельск. Пайшлі са скаргай да начальніка гміны ў Орлі. Чуць не плакалі перад ім. Ён пацешыў, што крама ў Спічках будзе, толькі трэба пачакаць. Але колькі? Крама была ў нас 20, а мо і больш гадоў, было тады вельмі зручна людзям.

Васіль Асеннік

Інваліды і спорт

У Беластоку адбыўся ваяводскі чэмпіянат па цяжкай атлетыцы. Цяжары падымалі спартсмены з спартыўнага інвалідскага аб'яднання „Старт“. Быў гэта чэмпіянат камандаў. Перамаглі спартсмены-інваліды з спулдзельні інвалідаў „Аднова“ у Беластоку, на другім месцы была спулдзельня інвалідаў „Наперад“ з Беластока. Спулдзельня інвалідаў „Будучыня“ з Бельска была шостай. У лёгкай вазе (102 кг) быў найлепшы Капцеўскі з Беластока, а ў цяжкай (таксама 102 кг) Дашута з Беластока. (гай)

ДА РЭДАКТАРА

Прашу вас, знайдзіце адказную асобу за марнатраўства, якое дзеецца ў Старым Ляўкове на сценах будынка пошты. Няма тут часткі трубы, па якой вада павінна сцякаць. І вада льецца па сцяне. Ужо адвалілася частка сцяны і тынк. Будынак пошты прыгожы, але нішчэе страшна.

Вы маеце карэспандэнта ў нашых аколіцах, які ў „Ніве“ піша пра розныя рэчы, але гэтую справу, якую павінен быў убачыць і скрытыкаваць (бо крытыка ж памагае), дык ён не парушыў. Знайдзіце вінаватага як найхутчэй, яго трэба пакараць.

Чытач „Нівы“

Хачу прадоўжыць арэнду

Я да вас з наступнай справай: хачу прадоўжыць арэнду зялёных угоддзяў. Два гады я іх абрабляў. Загаспадарыў і абгарадзіў. Цяпер спулдзельня прадукцыйная ў Плёсках (якая цяпер не вядзе ніякай жывёлагадоўлі) хоча адабраць ад мяне 3-гектаровае пасбішча. За два гады, калі я карыстаўся гэтымі трыма гектарамі зялёных угоддзяў, я выгадаваў на іх і здаў дзяржаве 9 вольцаў вагой 3340 кг. У мяне зараз пяць дойных кароў і я далей планую здаць яшчэ 5 вольцаў, якія сам выгадаваў. Я б вельмі хацеў, каб мне прадоўжылі арэнду на гэтыя ўгоддзі хоць да восені, каб змог я дагадаваць маіх вольцаў да поўнай вагі — 400 кг.

Міхал Васілюк,
Плёскі

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „У ЧЫМ ВАРЫЦЬ НА ВЁСЦЫ?“, „Ніва“ № 15 (1102) ад 10 красавіка 1977 года.

Адказвае: WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” ZAKŁAD OBROTU ARTYKUŁAMI PRZEMYSŁOWYMI I SPOŻYWCZYMI W BIAŁYMSTOKU.

W odpowiedzi na notatkę pt. „W czym gotować na wsi?” z dnia 10 kwietnia bieżącego roku uprzejmie informujemy, że faktycznie odczuwamy niedobór garnków emaliowanych wypukłych cieszących się dużym popytem na rynku wiejskim naszego województwa.

Nadmieniamy, że Myszkowska Fabryka Naczyń Emaliowanych w Myszkowie jedyna produkująca garnki wypukłe głębokie nie przyjęła do realizacji naszego zamówienia z uwagi na zaniechanie produkcji. Przyjęła natomiast do realizacji wzamian garnki wypukłe półgłębokie w ilości niewystarczającej na pokrycie potrzeb naszego terenu.

Niezależnie od powyższego treść notatki przekazujemy do Centralnego Związku Spółdzielni Rolniczych „Samopomoc Chłopska” w Katowicach oraz do Centrali Zbytu Wyrobów Metalowych „Metalzbyt” w Krakowie, w sprawie rozpatrzenia przedstawionego problemu.

Z-ca Dyrektora
mgr Wiktor Jakimowicz

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-82-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Свой хлопец

Сашка Пліцянец —свой хлопец. Больш пра яго нічога не скажаш. Яно, уласна, можна было б і сказаць, каб нешта пра яго ведаў. А я, напрыклад, пра яго нічагуткі не ведаю. Дзе ён працуе і наогул ці працуе, якую мае спецыяльнасць, якую адукацыю. Уражанне такое, што ніхто з яго шматлікіх знаёмых гэтага не ведае.

Затое ўсе ведаюць, што Сашка Пліцянец — свой хлопец. Такі ўжо свой, што назбіраў чалавеча цэлую кучу гадоў — недзе пад пяцьдзесят, — а ўсё адно па імю і па бацьку ніхто не заве. Проста: Сашка.

Мажны, чырванашчокі, з густымі кучаравымі валасамі на галаве, ён заўсёды ўсміхаецца надзвычай ветліва і радасна.

— Адным словам — свой хлопец.

У чайную, буфет ці рэстаран Сашка, як правіла, заходзіць зусім выпадкова.

— От ішоў па сваіх справах і дай, думаю, зайду. А тут, бач, вы ўжо сядзіцё. Цудоўная неспадзеўка!

— Прывітанне, Сашка! Сядай, Сашка!

У Сашкі заўсёды падрыхтаваны вясёлы жарт, стары анекдот. Дарэчы, ён так захапляецца сваімі жартамі і анекдотамі, што ніколі не паспявае першым выцягнуць з кішэні кашалёк, калі трэба разлічвацца.

— Э, не турбуйся, Сашка! Усё ў парадку! Наступны раз разлічышся.

А Сашка і ў наступны раз за тымі жартамі і анекдотамі не паспявае выцягнуць кашалёк.

Асабліва ўпадабаў Сашка выхадныя дні. Ды не проста дні, а Дні. А яно ж не сакрэт, бывае ў месяцы, што ні нядзеля, то нейкі Дзень. Дзень чыгуначніка, Дзень будаўніка, Дзень шахцёра, Дзень геолага, Дзень хіміка, Дзень рыбака...

І кожны такі Дзень, незалежна, хто святкуе, Сашка — свой хлопец. З усімі агульную мову знаходзіць.

— Прывітанне шахцёрам! Я і сам, дзякаваць, нібы той шахцёр, бо, кажуць, магу з-пад зямлі што хочаш дастаць. Ха-ха!

— Сюды, Сашка! Сядай, Сашка!

— Са святам вас, лесавікі! А што? Ваўкоў баяцца — у лес не хадзіць. Ха-ха...

— Здароў, Сашка! Сядай Сашка!

— Вітаю хімікаў! Няхай жыве аш два о!

— Сядай, Сашка! Тут і мацнейшая ёсць!

— Фізкульт-ура!

— Сядай, Сашка!

Цяжка было ўявіць сабе чыйсці Дзень без Сашкі. І ў кожны дзень Сашка напіваўся — як свой хлопец. Каб аж да наступнага Дня хапіла...

І вось табе...

Дзень медработнікаў Сашка сустрэў сярод медыкаў: лячыўся ад алкагалізму.

Як жа цяпер святкаваць без свайго хлопца?!

Язэп Крукавец

— — —

НІЎКА

Ратаванне афіцэра.

ЧАМУ ХМУРЫ

— Чаму ў цябе такі хмуры выгляд? — пытаюцца ў Кастуся. — Ты ж гадзіннік выйграў!

— Яно так, — згаджаецца Кастусь, — але ж Парфен жаночае футра выйграў!

Пра трутняў, аваднёў і пчол

Сустрэўся Труцень з Аваднём
І скардзіцца пачаў суседу:
— Мне Пчолы плацяць толькі злом
І называюць дармаедам.
Ну, як сцярпець мне гэткую знявагу?
— Ці ж то бяда? — азваўся Авадзень, —
І цёпленька табе, і кожны божы дзень
Ясі мядок.
Вось пра мяне пусцілі звягу,
Нібыта я заціты крывасмок...
Мне смерць заўсёды пагражае:
Ледзь сяду на Вала,
Адразу ён хвастом забіць мяне цаляе,
У чымсьці вінаваты я нібыта...
— Ды што вам крыўдзіцца і абурацца? —
Прамовіла рабочая Пчала, —
Абодва вы, як разабрацца,
Паразіты.

Эдуард Валасевіч

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Што мы будзем рабі...
Білі? — прастагнаў рэда...
тар. — За суткі не здары...
ся ніводнай скандальнай ...
дзеі, ніводнага забойст...
вялікага крадзяжу, згвалт...
вання. Што ж мы дадзім ...
першую паласу?

— Не трацьце надзеі, ша...
Што-небудзь абавязко...
здарыцца. Я аптыміст і цве...
да веру ў чалавечую нат...
ру!

✲

Цырульнік. На жаль, ...
вельмі хутка траціце вал...
сы, мсье. Вы што-небуд...
робіце, каб захаваць іх?

Кліент. Так, я ўжо пада...
заяўку аб разводзе.

✲

Новы начальнік сакрэт...
най службы знаёміцца з су...
працоўнікамі, пераходзячы ...
ад стала да стала.

— А вы хто? — пытае ён ...
служачага, увайшоўшы ў ...
чарговы кабінет.

— Наш аддзел настолькі ...
сакрэтны, сэр, што я нават ...
не ведаю — хто я і чым ...
займаюся!

— *Яна не атрымае новых туфель, пакуль не зносіць гэтыя. Мода мяне не цікавіць.*

ГАПКА

— Чаго ты пасварылася з суседкай? — пытаюцца ў Гапкі.

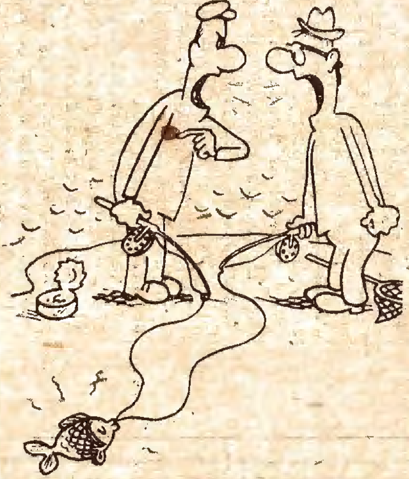
— Ды ўжо забылася, чаго, — адказвае тая. — Але я ёй гэтага ніколі не дарую!

...Трэба працаваць творча, — казаў Баран, разбіваючы новыя вароты.

„У КАРЧМЕ „БАБСКІЯ СЛЁЗЫ"

— Афіцыянт, што гэта такое? Я знайшоў гузік у вашым супе!

— Дзякую вам, што вы яго знайшлі, а то я ўсю раніцу думаў, куды ён знік.

ГУМАР З ...

Выпадак у дарозе

Вырашыў аднойчы дзед Кузьма праведаць сына. На досвітку запрог ён сівога, ускінуў на воз скрыню яблыкаў, два мяшкі бульбы, яшчэ іншай гародніны, не забыў пра ласункі для ўнукаў і рушыў у дарогу.

Пачынаўся дзень. Лагодны ветрык падбадзёрваў Кузьму, вуха песціў звонкі шчэбет птушак.

Ці доўга, ці мала так ехаў і неўзабаве пад'ехаў да невялікай рэчкі, якую трэба было пераадолець уброд. Дзед Кузьма цмокнуў на каня і рушыў з калясьмі ў ваду. Зрабіўшы некалькі крокаў Сівы раптам затаптаўся на адным месцы і стаў. Не доўга разважаючы, гаспадар скінуў лапці, падкасаўся, скочыў у ваду і стаў распрагаць каня. Неўзабаве, спацеўшы ад цяжкіх намаганняў, дзед Кузьма вызваліў воз з гразкага броду і выцягнуў яго на другі бераг ракі.

Затым, перш чым зноў запрэгчы каня, стары моцна прытуліў яго да сябе і ўзрушаны прашаптаў: „А мой Сівенькі, дзіва што ты не даў рады выцягнуць. Я і то ледзьледзь вывалак".

— *Грамадзяне, не станавіцеся ў чаргу! Я змагу прыняць толькі трох...*

Курёзы

ЗДАРАЕЦЦА І ТАКОЕ

Бальзак у час творчай работы перажываў галюцынацыі слыху і зроку. Так, пры апісанні Аўстэрліцкага бою, па словах самога пісьменніка, ён чуў гарматныя выбухі, стогны параненых. Але пры гэтым усё ж не забываў, што ён з'яўляецца творцам, і ставіў межы сваім унутраным перажываннем.

Мапасан аднойчы ў 1889 годзе сядзеў за сваім пісьмовым сталом. Раптам як бы самі адчыніліся дзверы кабінета і зайшла яго „уласная фігура". Яна села насупраць, апусціўшы галаву на рукі, і пачала дыктаваць тое, што празаік пісаў. Калі ён скончыў пісаць і ўстаў з месца, прывід знік.

Дзяржавін заканчваў пісаць оду „Бог". Не дапісаўшы апошняй страфы, уж ноччу заснуў. У сне яму паказалася яркае святло, слёзы на вачах і... „гатовая" страфа. Паэт ускочыў і пры святле лямпы адразу ж закончыў сваю оду.

Дастаеўскі гаварыў, што дзякуючы сну ён напісаў раман „Падлетак".

Караленку па дарозе ў Іркуцк сніліся цэлыя сцэны для яго будучых твораў.

У **Блока** „прарочыя" сны былі адлюстраваны ў вершах „Прыгожай даме", і яны ж знайшлі сваё адлюстраванне ў паэме „Начная фіялка".

Пушкін, закончыўшы трагедыю „Барыс Гадуноў", з радасцю напісаў свайму сябру Віземскаму: „Трагедыя мая скончана, я перачытаў яе ўголас і біў у далоні і крычаў: „Ай-да Пушкін, айда сукін сын!"

Калі ты кіпіш ад абурэння, не забудзь закрыць рот.